

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 14.1.2003
KOM(2003) 5 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

At vælge at vokse:

Viden, innovation og job i et sammenhængende samfund

**Rapport til Det Europæiske Råds forårsmøde den 21. marts 2003 om Lissabon-
strategien for økonomisk, social og miljømæssig fornyelse**

{SEK(2003)25}

RESUMÉ

Lissabon-strategien er stadig den rigtige strategi

I marts 2000 introducerede Det Europæiske Råd i Lissabon EU's strategi for økonomisk, social og miljømæssig fornyelse for det kommende tiår. Forskellene kan næsten ikke være større mellem dengang og nu. De seneste halvandet års politiske usikkerhed og vedvarende nedgang har rystet erhvervslivets og forbrugernes tillid. Vores økonomis sårbarhed over for udefrakommende påvirkninger betyder, at ændringsprocessen bør fremskyndes.

Med Lissabon-strategien bliver EU stærkere og får mulighed for at udvise stærkt lederskab. Den er stadig den rette kurs for en udvidet Union. Dens værdi ligger i, at der er tale om en koordineret, omfattende og gensidigt forstærkende strategi. De hidtidige resultater – ti år med det indre marked, fem år med den europæiske beskæftigelsesstrategi og etårsdagen for euroens indførelse - viser EU's kapacitet til at gennemføre reformer. På mange områder bidrager disse resultater til at fremme vækst og jobskabelse på fleksible, stærke og åbne markeder, men presset for yderligere strukturelle reformer skal opretholdes.

Er EU stadig på rette spor?

En af forudsætningerne for en vellykket omstilling i EU inden dette tiårs udløb er, at EU øger sit vækspotentiale. Dette betyder, at der skal gøres en aktiv indsats for at øge beskæftigelsen og forbedre produktiviteten. Selvom der er gjort fremskridt på næsten alle punkter af Lissabon-strategien, er det generelt ikke sket hurtigt nok, og det har heller ikke været tilstrækkelig koordineret til at frembringe de resultater, som stats- og regeringscheferne lovede for tre år siden.

- **Beskæftigelse.** Trods den stigende arbejdsløshed, der skyldes den økonomiske afmatning, er der tydelige tegn på, at de reformer, som er blevet gennemført inden for de sidste fem år, har medført omfattende strukturændringer på om ikke alle, så dog mange af de europæiske arbejdsmarkeder. Der er skabt over 12 mio. nye job siden 1996 og omkring 500 000 i løbet af 2002. Alligevel varierer resultaterne betydeligt, og ikke alle medlemsstater har gennemført tilstrækkeligt dybtgående reformer.

Uden en supplerende indsats (især i de medlemsstater, som endnu ikke har ydet et større bidrag til beskæftigelsesstigningen) ser det derfor ud til, at EU ikke kan opfylde det umiddelbare mål for beskæftigelsen for 2005 (en beskæftigelsesfrekvens på 67 % af befolkningen i den erhvervsaktive alder). Og der er stadig lang vej til at opfylde målet, at mindst 50 % af alle ældre arbejdstagere skal være i arbejde inden udgangen af dette tiår, og at den gennemsnitlige alder for at forlade arbejdsmarkedet skal øges med fem år – hvilket begge er centrale forudsætninger for at nå fuld beskæftigelse i 2010. I den nuværende økonomiske situation er det stadig en prioritet (som allerede nævnt i sidste års rapport til Rådets forårsmøde) at styrke aktiveringsforanstaltningerne for de arbejdsløse.

Billedet er lige så blandet med hensyn til at give arbejdsstyrken de kvalifikationer, der er nødvendige i en videnbaseret økonomi, og at øge ikke blot antallet af job, men også deres kvalitet; begge er vigtige forudsætninger for øget produktivitet.

- **Reformer af produkt-, tjenesteydelses- og kapitalmarkederne.** Store dele af det indre marked har fungeret godt i de sidste ti år. Men på andre områder er fordelene mindre tydelige. Derfor er Lissabon-strategien rettet mod områder som tjenesteydelser, offentlige

indkøb, transport, energi, finansydelser og modernisering af konkurrencereglerne og visse dele af skatteområdet. Der er dog vedtaget vigtige reformer på mange af disse områder i det seneste år.

Den største fare består ikke – som det var tilfældet på sidste års møde i Det Europæiske Råd i Barcelona – i manglende beslutninger på europæisk plan, men i at medlemsstaterne ikke sikrer, at vedtagne regler og nye politikker gennemføres og anvendes i praksis. Det betyder, at EU på centrale områder endnu ikke kan udnytte det indre markedes potentiale fuldt ud. Hver medlemsstat skal gøre meget mere for at sikre, at de vedtagne foranstaltninger gennemføres korrekt og til tiden.

- **Viden, innovation og et dynamisk erhvervsliv.** Disse tre er nøglen til nye muligheder for vækst, fremme af konkurrenceevne og nye mere effektive strategier til at løse fælles problemer såsom sygdom og klimaændringer. Mange af EU's videnindustrier er hårdt ramt af de nuværende forhold, og erhvervsliv og industri som helhed bremses stadig af et komplekst, ufuldstændigt lovgivningsmiljø. Virksomhederne investerer ikke nok i viden og innovation. Det foreslåede EU-patent – en prøvesten for EU's indsats for innovation – er fortsat blokeret.

Trods de nuværende stramme nationalbudgetter bør medlemsstaterne skabe de rette vilkår for at tilvejebringe flere offentlige og private investeringer i uddannelse, forskning og videnøkonomi, da dette er af afgørende betydning for vækst på mellemlangt sigt. Skatte- og lovgivningsmæssige incitamenter og et konkurrencedygtigt miljø er derfor nødvendige for at sikre, at de private udgifter følger disse prioriteter.

At bygge bro mellem viden og marked og skabe det rette miljø for innovation er den nye udfordring for EU's konkurrenceevne. Både eksisterende og kommende medlemsstater har gjort mere i de senere år, og initiativer som eEurope og det europæiske charter om små virksomheder bidrager til udviklingen; men igen må det konstateres, at der er behov for en mere koordineret, sammenhængende tilgang, hvis EU's virksomheder skal kunne udnytte mulighederne for at bidrage 100 % til Lissabon-strategien, skabe job og fremme vækst.

- **Social samhørighed.** Udarbejdelsen af et retvisende billede af det fremskridt, der er gjort med hensyn til at løse problemerne med fattigdom og social udstødelse, vanskeliggøres stadig af manglen på aktuelle data. Forbedringerne på beskæftigelsesområdet, især nedgangen i langtidsledigheden og antallet af familier uden arbejde, hjælper dog. På den anden side er der kun gjort små fremskridt med hensyn til at mindske antallet af unge, der forlader skolen for tidligt, eller til ligestilling mellem mænd og kvinder. Reform og modernisering af de sociale beskyttelsessystemer, som fortsat spiller en central rolle for styrkelsen af samhørigheden i hele EU, er undervejs i de fleste medlemsstater. Dette arbejde er centralt for succes på langt sigt. Det er dog særligt foruroligende, at medlemsstaterne endnu ikke har gjort nok for at sikre langsigtet bæredygtighed og kvalitet i deres sociale beskyttelsessystemer, især i lyset af befolkningernes aldring. På kort sigt vil udvidelsen sandsynligvis i høj grad øge forskellene i resultater og samhørighed på tværs af EU.
- **Miljødimensionen af bæredygtig udvikling** - Højere økonomisk vækst og øget åbning af markederne kan ikke opretholdes på lang sigt, hvis de ikke ledsages af foranstaltninger med henblik på at bremse miljøbelastningen og bevare naturressourcerne. Naturlige og menneskeskabte katastrofer – som "Prestige"-katastrofen for nylig – gør det påkrævet igen at beskæftige sig med gennemførelsen af EU's strategi for bæredygtig udvikling.

Der er behov for en fortsat indsats for at gennemføre Fællesskabets miljølovgivning og

supplere den gennem anvendelse af økonomiske instrumenter. Foranstaltninger til sikring af en fortsat reduktion af udslip af drivhusgasser og forbedret luftkvalitet skal prioriteres, og medlemsstaterne skal sikre, at de stadig er på rette spor med henblik på at opfylde de forpligtelser, de påtog sig i Kyoto. Prismekanismer og skattesystemer skal bedre afspejle de videre omkostninger for samfundet ved økonomisk aktivitet for at sikre bæredygtighed på lang sigt og tilskynde til indførsel af ren teknologi, så både erhverslivet og samfundet kan høste de potentielle gevinster. Det vil igen medvirke til at fremme konkurrenceevnen og samtidig medvirke til at opfylde de internationale mål, der er vedtaget.

EU's forpligtelse til bæredygtig udvikling på globalt plan. EU har valgt at påtage sig en ledende rolle for at fremme bæredygtig udvikling på globalt plan og har været i forreste linie ved udformningen af den internationale dagsorden de seneste år. På globalt plan blev der truffet nogle vigtige beslutninger i 2002, f.eks. iværksættelsen af Doha-udviklingsdagsordenen, Monterrey-konferencen om udviklingsfinansiering og verdenstopmødet om bæredygtig udvikling i Johannesburg i august. Men nu skal beslutningerne omsættes til handling.

I lyset af tidsperspektivet – ti år – er der brug for tid til at udforme, vedtage og gennemføre politikkerne fra Lissabon-strategien, men på mange af de vigtigste områder på nationalt plan er der ikke sket fremskridt, ligesom der ikke er forståelse for, at det haster. Udviklingen siden det foregående forårsmøde i Det Europæiske Råd, hvor man drøftede den økonomiske nedgang, viser derfor, at der endnu ikke er nogen garanti for succes, om end målene i Lissabon-strategien stadig er inden for rækkevidde. De økonomiske og politiske forhold har gjort det hele betydeligt mere vanskeligt. De næste tolv måneder bliver afgørende. På europæisk plan er det i dette tidsrum, dvs. inden det næste valg til Europa-Parlamentet, at der skal skabes resultater af alle de reformer, som Det Europæiske Råd har foreslået. På nationalt plan skal tiden bruges til at sætte skub i forandringsprocessen.

Udvidelsen og Lissabon-strategien

Udvidelsen er endnu en grund til at fremskynde arbejdet. De nye medlemsstater får stedse større kendskab til Lissabon-logikken og arbejdsmetoderne. Udvidelsen danner grundlag for mange af de politikker, som de nu vedtager, og bestræbelserne på at integrere dem yderligere i processen skal styrkes.

Udvidelsen forudsætter dog ikke, at hele Lissabon-strategien ændres, og der kan ikke gives køb på de vigtigste mål – målene gælder for hele EU, ikke blot for enkelte lande. De gælder for et EU med 25 eller flere medlemmer.

Det betyder dog, at der er brug for en målrettet indsats fra de nuværende medlemsstaters side for at holde EU på rette spor. Men en sådan indsats er også mulig. Som denne rapport viser, fungerer de medlemsstater, der har de bedste resultater, ofte som benchmark og sætter tit verdensrekord på næsten alle områder af Lissabon-strategien. Struktur- og sektorindikatorerne, der er udviklet gennem den åbne koordinationsmetode og fremmes med Lissabon-strategien, er et værdifuldt redskab for gensidig læring og fælles løsninger på fælles problemer. Med henblik på udvidelsen bør det styrkes på centrale områder.

I lyset af udvidelsen må nye og eksisterende medlemsstater nu vælge at vokse – men på en måde, der knytter fremtidens vækst, de nye og bedre job, til øget samhørighed og bedre miljø.

Det Europæiske Råd skal påtage sig sit øgede ansvar som centrum for økonomiske, sociale og miljømæssige beslutninger. På forårsmødet skal det se ud over de kortsigtede udfordringer og belastninger og rette opmærksomheden på aktioner, der kan fremme vore mellemlangsigtede mål og sikre, at beslutningerne stemmer overens med de langsigtede målsætninger. Det skal sammen med Europa-Parlamentet vise retningen for det fremtidige arbejde.

Det forudsætter, at medlemsstaterne og EU-institutionerne gør to ting – **skaber bedre vilkår for investeringer i viden og innovation og gennemfører og fremskynder de allerede vedtagne reformer.**

Lissabon-strategien skal fortsat danne grundlag for nye muligheder for kommende generationer.

Det Europæiske Råd skal med udgangspunkt i forårsrapporten **styrke sin centrale rolle ved hvert år at fastlægge kursen for EU's økonomiske, sociale og miljømæssige indsats.** Til marts får det lejlighed til at fastsætte prioriteterne inden for tre af de vigtigste instrumenter – **de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik, de ajourførte beskæftigelsesretningslinjer og strategien for det indre marked** – som skal bruges til at gennemføre Lissabon-strategien. Som alt sammen fra og med i år får en ny tidshorisont på tre år.

Her skal Det Europæiske Råd sikre følgende:

- (1) **Viden og innovation skal fremmes.** Det er ensbetydende med støtte til iværksætteraktiviteter, fremme af videnindustrier og formidling af nye idéer, teknologier og tjenesteydelser. Dette skal understøttes af flere effektive investeringer i uddannelse, livslang læring og forskning. Både offentlige og private midler på europæisk og nationalt plan vil her spille en rolle.
- (2) **Der skal træffes endelige beslutninger om de resterende Lissabon-reformer.** Det drejer sig om reformerne af produkt-, kapital- og tjenesteydelsesmarkederne samt centrale miljøforanstaltninger og iværksættelse af moderniseringen af de sociale beskyttelsessystemer. Det Europæiske Råd skal på sit forårsmøde fastslægge frister og ansvarsområder for at sikre, at alle foranstaltninger på EU-plan vedtages før valget til Europa-Parlamentet i juni 2004 – også dem, som Kommissionen vil fremlægge inden juni måned i år. Ikke kun regeringerne, men også en lang række interessenter og bl.a. arbejdsmarkedets parter skal inddrages i dette arbejde for at sikre dets succes.
- (3) **Samspillet mellem Lissabon-strategien og den makroøkonomiske politik vil blive styrket.** Det betyder, at koordineringen af den økonomiske politik bør styrkes i overensstemmelse med Kommissionens forslag til budgetkoordinering. Der bør i højere grad tages hensyn til Lissabon-målsætningerne i de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Resumé.....	2
1. Indledning	7
2. Fremskridt mod opfyldelsen af Lissabon-målene	9
2.1 Beskæftigelsesstyret vækst i anden halvdel af 1990'erne	11
2.2 Fremme af investeringer og produktivitet.....	13
2.3 Øget social samhørighed	19
2.4 Bæredygtig udvikling.....	20
3. Udvidelsen	25
4. At vælge at vokse: Prioriteter for de kommende tolv måneder	27
4.1 Lissabon er stadig den rigtige strategi.....	27
4.2 Opbygning af økonomiske, sociale og miljømæssige styringssystemer omkring Det Europæiske Råds forårsmøde.....	30
4.3 Bæredygtig vækst og øget beskæftigelse i et sammenhængende samfund.....	31
4.4 Integration af Lissabon i sunde økonomiske politikker	38
4.5 Sikring af bæredygtighed	38
Bilag: Tabel over strukturindikatorer	39

1. INDLEDNING

Lissabon-strategien er en køreplan for EU's økonomiske, sociale og miljømæssige fornyelse på mellemlangt til langt sigt. Den omfatter et helt sæt af sammenhængende og indbyrdes forstærkende initiativer, der er beregnet til at omskabe Unionens resultater og sikre en bæredygtig udvikling.

Disse initiativer kan skabe vilkårene for en vedvarende periode med høj, ikke-inflatorisk vækst. De kan forbedre konkurrenceevnen og gøre det muligt for virksomhederne at udnytte de nye muligheder og dermed skabe job og velstand. De kan forbedre den sociale samhørighed og sikre, at investeringer i miljø og vedvarende vækst kan forstærke hinanden. De viser Europas positive valg til fordel for livskvalitet.

Vi er nu nået til et afgørende punkt i strategien, der bygger på de beslutninger, som blev truffet i København. Strategien går nu ind i sit fjerde år, og EU befinder sig i en valgsituation. Vi kan enten fastholde det nuværende langsomme tempo i reformerne eller vise, at EU er i stand til at gennemføre en gradvis forandring inden udvidelsen.

Det er et valg mellem at fortsætte med moderat vækst, arbejdsløshed, begrænset samhørighed og langsomme fremskridt med hensyn til at afbøde ikke-bæredygtige tendenser eller øge Unionens potentiale og fastholde det gennem de næste syv år for at nå de mål, der blev fastsat i Lissabon, og som er inden for rækkevidde. Et valg mellem at følge efter og at føre an.

Tidligere reformer i anden halvdel af 1990'erne har allerede vist mulighederne - en vækststigning på yderligere et halvt procentpoint, 12 mio. nye job og en reduktion af den strukturelle arbejdsløshed på omkring 40 %. Men udviklingen har også vist, at EU trods fremskridt stadig alt for let lader sig slå ud af kurs af globale påvirkninger, og at der er brug for en større indsats for at få bugt med de ikke-bæredygtige tendenser, forbedre samhørigheden og lade alle i EU få del i velstanden.

I dette års forårsrapport er der lagt vægt på viden og innovation. Målet er at gennemføre dagsordenen inden for de kommende tolv måneder, men mange løfter er endnu ikke opfyldt. Lissabon blev hurtigt efterfulgt af den nuværende afmatning, som fik dot.com-boblen til at briste og helt uberettiget svækkede tilliden til en videnstyret økonomi på kort sigt, hvilket fik konsekvenser for sektorer som f.eks. telekommunikation.

Et udvidet EU skal styrke investeringerne i viden og skabe betingelserne for, at virksomhederne kan omsætte innovation til vækst og beskæftigelse. Hvis EU samtidig kan fremskynde reformerne på produkt-, tjenesteydelses- og kapitalmarkederne, er der på mellemlangt sigt gode udsigter for øget produktivitet og flere og bedre job. Ved at styrke alle aspekter af videnkæden, fra grunduddannelse til avanceret forskning, fra finans til iværksætterknowhow, kan EU fremme innovationen. EU kan fremskynde jobskabelsen, modernisere de traditionelle industrier, bane vej for nye industrier – lige fra biovidenskab til miljøteknologi. Unionen kan omsætte ideer til praksis og indføre ny teknologi på arbejdspladserne, hvilket alt sammen vil styrke samhørigheden, mindske miljøbelastningen og skabe større mulighed for at deltage i samfundet.

Rapporten og det ledsagende arbejdsdokument indeholder en beskrivelse af de fremskridt, der er gjort på tværs af hele Lissabon-strategien. Kapitel 2 omhandler det fremskridt, der er gjort i retning af at opfylde Lissabon-målene. Samtidig beskrives den bæredygtige udviklings interne og eksterne dimensioner som opfølgning på verdenstopmødet i Johannesburg. I kapitel 3

beskrives de udfordringer og muligheder, som Lissabon-strategien skaber for kandidatlandene. Kapitel 4 indeholder en konklusion på analysen og en beskrivelse af de prioriteter og aktioner, der skal gennemføres inden for rammerne af reformerne i Lissabon-strategien, så de kan bidrage mest muligt til at sætte skub i væksten i Europa.

2. FREMSKRIDT MOD OPFYLDELSEN AF LISSABON-MÅLENE

Lissabon-strategiens potentiale ligger i de omfattende, koordinerede reformer. Markedsreformer, arbejdsmarkedspolitikker og sociale beskyttelsessystemer spiller sammen, når resultaterne og livskvaliteten skal forbedres i EU. Det Europæiske Råd har vedtaget et ambitiøst program for ændringerne.

Kasse 1 Resterende milepæle på vejen til økonomisk, social og miljømæssig fornyelse inden 2010	
2003	Nye rammer for kommunikationstjenester Regler for moms og e-handel Nyt system til evaluering af EU-lovgivningens indvirkning Integrerede markeder for risikovillig kapital Åbning af godstransportmarkederne på transeuropæiske jernbanenet Revision af den europæiske beskæftigelsesstrategi Midvejsevaluering af den socialpolitiske dagsorden og strukturfondprogrammeringen
2004	Det europæiske selskab Nye regler for høring og informering af arbejdstagere Yderligere åbning af gas- og el-forsyning til erhvervskunder* Fælles europæisk luftrum Nye regler for offentlige indkøb* Nye regler for lægemidler
2005	Integreret finansmarked
2006	Næste skridt i åbningen af markedet for posttjenester
2007	Åbning af gas- og el-markedet for private kunder*
2008	Galileo-navigationssatellitssystemet tages i brug Åbning af hele jernbanenetværket**

Endnu ikke vedtagne beslutninger vedrørende reformer: EU-patent, anden jernbanepakke, pakke vedr. klimaændringer, revision af TEN–transport, vikaransatte, ajourføring af koordineringsbestemmelserne vedr. socialsikring*, gensidig anerkendelse af kvalifikationer samt EU-ordning for beskatning af opsparing.

Områder, som Kommissionen vil stille reformforslag til i 2003: forslag om prissætning af transportinfrastruktur, herunder ændring af eurovignetten (*medio 2003*); gradvis indførelse af det europæiske sygesikringskort (*februar 2003*); handlingsplan for øgede F&U-investeringer i medlemsstaterne (*april 2003*); nye rammer for forvaltning af kemiske stoffer (*medio 2003*); udvikling af europæiske teknologiplatforme (*udgangen af 2003*), handlingsplan for miljøteknologi (*udgangen af 2003*).

* Principiel enighed i Rådet **Nuværende regler gælder alene godstransportnet, men med den anden jernbanepakke udvides dette til alle jernbaneydelser.

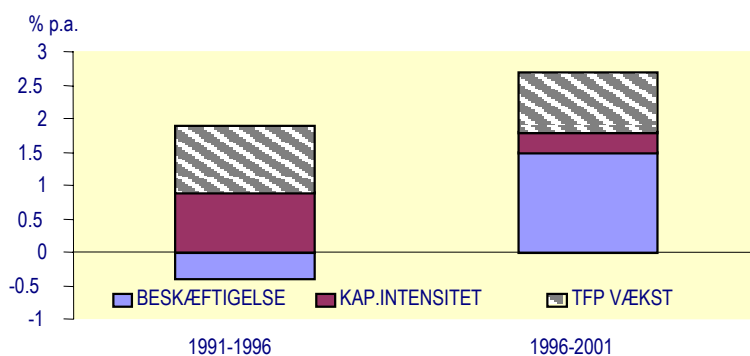
De reformer, der gennemføres nu, kan og vil give en vækstdividende på mellemlangt sigt¹. Den aktuelle økonomiske og politiske usikkerhed gør det så meget desto vigtigere at fremskynde forandringsprocessen. Det betyder, at de faktorer, der kan yde det største bidrag til væksthed, skal kortlægges, og det skal sikres, at væksten samtidig er bæredygtig

Kasse 2 Nøglefaktorer bag EU's vækst

To hovedfaktorer bidrager til produktionsvæksten: **antallet af personer i arbejde og produktivitet.**

Produktivitet kan yderligere inddeles i to områder. Det ene er øgede investeringer eller kapitaludvidelse, f.eks. for at udvikle virksomheder, indføre ny teknologi eller investere i menneskelig kapital (færdigheder, videreuddannelse og faglig uddannelse). De muligheder, der ligger i markedsreformerne, kan fremme investeringerne. Det andet område er de produktionsskabende konsekvenser af kapitalinvesteringer i både mennesker og virksomheder. Det afspejler faktorer såsom konkurrencegraden, evnen til at skabe nye ideer og knowhow og bruge dem til at fremme innovation og til at omorganisere arbejdsprocesser, samt det generelle lovgivningsmiljø. Dette kaldes ofte total faktorproduktivitet, TFP.

Figur 1 : Vækst i beskæftigelse og produktivitet, EU15

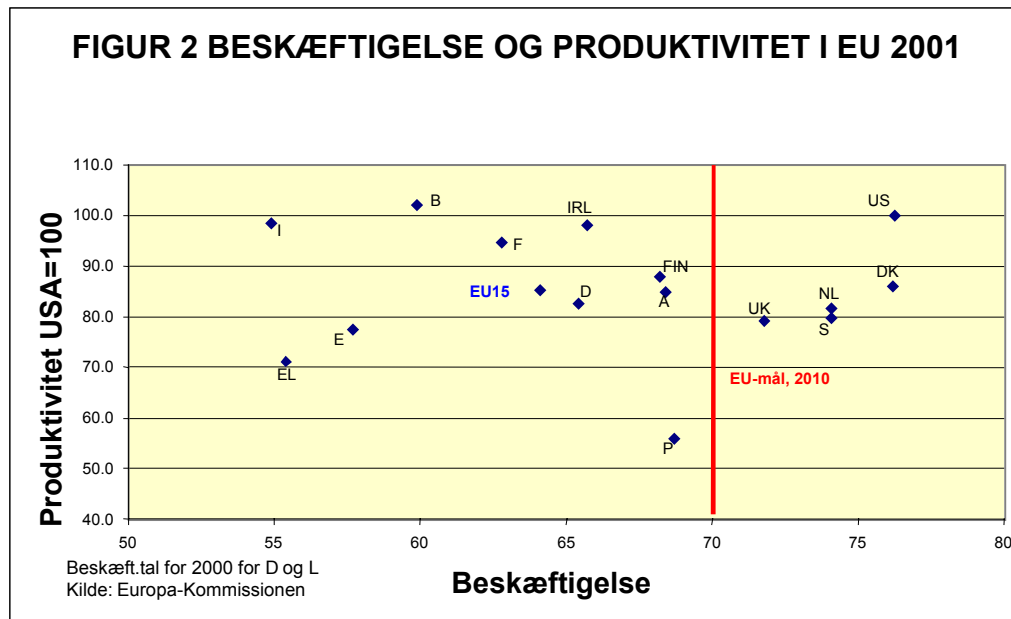
Kilde: Kommissionens tjenestegrene

Det fremgår af ovenstående, at væksten i anden halvdel af 1990'erne og i 2000 blev styret af EU's evne til at skabe og finde arbejdskraft til nye job. Investeringernes bidrag til væksten faldt betydeligt, og der var ikke særlig store ændringer i de øvrige elementers indvirkning.

Det giver et meget varieret billede af det nuværende beskæftigelses- og produktivitetsniveau i EU. Det absolutte produktivitetsniveau per arbejdstager er højt i nogle medlemsstater. I anden halvdel af 1990'erne øgede USA både beskæftigelsen og arbejdsproduktiviteten. Det lykkedes

¹ Jf. The 2002 EU economy review, KOM(2002) 712, 11.12.2002 (den danske udgave er ikke til rådighed).

for EU at øge beskæftigelsesfrekvensen, hvorimod produktivitetsvæksten faldt, i modsætning til i USA.

Fremskridt i henseende til jobskabelse, strukturreformer, viden, social samhørighed og bæredygtighed skal vurderes på baggrund af ovenstående billede.

2.1 Beskæftigelsesstyret vækst i anden halvdel af 1990'erne

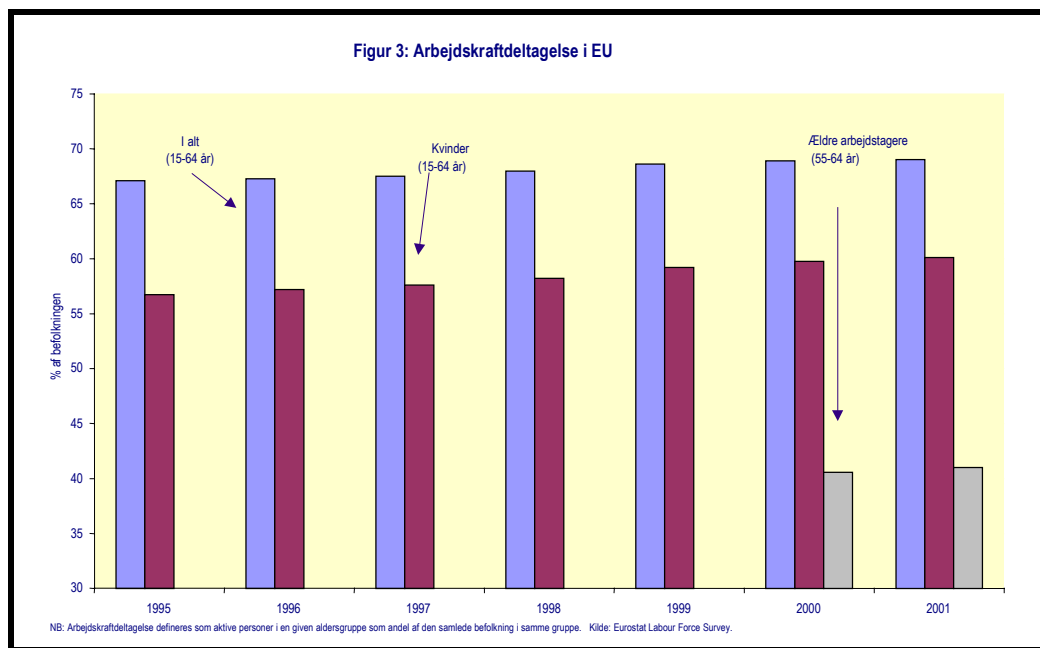
Generelt har EU forbedret sine resultater på beskæftigelsesområdet. Medlemsstaterne har gennemført strukturreformer på deres egne arbejdsmarkeder, som nu begynder at bære frugt i form af flere mennesker i arbejde og lavere arbejdsløshed, bl.a. en betydelig nedgang i langtidsledigheden. Det er værd at bemærke, at forbedringerne på arbejdsmarkedet ikke har ført til en inflationsstigning på kort sigt, fordi virksomhederne hævdede priserne for at kompensere for de højere lønninger, der var nødvendige for at tiltrække medarbejdere. Dette er tegn på de strukturelle forbedringer, der er sket på beskæftigelsesmarkedet.

Kasse 3 Beskæftigelsesresultater

- I perioden 1995-2001 **steg det samlede antal job** med omkring 12 mio. og beskæftigelsen med 4 procentpoint.
- Beskæftigelsen steg med omkring **500 000 nye job** under afmatningen i 2002.
- I 2001 **steg beskæftigelsen generelt hurtigst i Luxembourg, Portugal og Irland** med en kraftig beskæftigelsesstigning for kvinder på omkring 4% i Irland og i tiltrædelseslandene (over 8 %). De tre medlemsstater, der klarede sig bedst, havde en samlet beskæftigelsesstigning på 3,9 % og for kvinder på omkring 3,6 %.

- **I 1995-2001 faldt arbejdsløsheden** med over 4 mio. i EU som helhed, selvom der som følge af de nuværende forhold har været en beskedent stigning, så EU-gennemsnittet i 2002 lå på 7,6 %. Gennemsnittet for de tre medlemsstater, der havde den laveste arbejdsløshed, var omkring 3 %.
- **I 2002 var arbejdsløsheden fortsat lavest i Luxembourg, Nederlandene og Østrig** og steg i alle medlemsstater undtagen Grækenland og Italien. I fem af tiltrædelseslandene (Cypern, Ungarn, Slovenien, Tjekkiet og Malta) var arbejdsløsheden lavere end EU-gennemsnittet.
- **Arbejdsstyrkens mobilitet, både mellem og i medlemsstaterne, er fortsat relativt begrænset** og ligger på omkring 1,2 % af befolkningen.
- **Der er stadig stor ulighed mellem kønnene** i henseende til beskæftigelse, indtjening, jobstatus og karriereforløb.

Der er store forskelle i udviklingen i beskæftigelsessituationen i EU. Danmark, Nederlandene, Sverige og Det Forenede Kongerige opfylder allerede nu målet på 70 % for den samlede beskæftigelsesfrekvens, som skulle nås inden 2010, mens tre andre, Portugal, Østrig og Finland, ligger over midtvejsmålet på 67 %, som skal nås inden 2005. Trods disse positive resultater kan EU ikke opfylde sine midtvejsmål, medmindre alle medlemsstater gør en større indsats.

Der er klare beviser for, at de lande, som har gjort størst fremskridt, er dem, som også har gennemført de mest omfattende reformer². Danmark, Irland og Nederlandene skiller sig ud ved at have gennemført de mest omfattende arbejdsmarkedsreformer, bl.a. på områderne lønforhandlingsstrukturer, uddannelses- og aktiveringspolitikker, bistandsydelsesniveauer og støtteberettigelseskriterier samt et højt beskatningsniveau, både generelt og på arbejdskraft. Arbejdsmarkedsreformerne i disse lande har desuden ofte været ledsaget af andre strukturreformer på produktmarkederne. Det Europæiske Råd fastslog på sit forårsmøde i

² Jf. fodnote 1.

2002, at der er behov for en bred strategi, og fastlagde prioriteterne for yderligere arbejdsmarkedsreformer i medlemsstaterne³.

Den største udfordring består i at øge beskæftigelses- og arbejdsmarkedsdeltagelsen, først og fremmest for ældre arbejdstagere, men også for kvinder, mindretal og andre grupper. En lang række faktorer er bestemmende for, om det lykkes at tiltrække og fastholde disse grupper på arbejdsmarkedet, blandt andet skal problemerne med den manglende ligestilling mellem mænd og kvinder, som er synlig i mange medlemsstater, løses.

En stor andel af de nye job fra 1990'erne og 2000 blev skabt i sektorer, der kræver medarbejdere med mellemhøjt til højt uddannelsesniveau. Det er vigtigt, at alle niveauer og aldersgrupper i arbejdsstyrken får de kvalifikationer, der er nødvendige i en videnstyret økonomi. Derfor lægges der i Lissabon-strategien stor vægt på uddannelse og livslang læring. Alligevel ser det ud til, at udgifterne til uddannelse er stagneret siden midten af 1990'erne, mens der har været en yderst forskellig udvikling med hensyn til livslang læring i EU. Deltagelsesfrekvensen ligger på over 1 til 4 i Det Forenede Kongerige og 1 til 5 i Sverige, Finland og Danmark, men under 1 til 20 i seks medlemsstater og otte af de fremtidige medlemsstater og kandidatlande.

2.2 Fremme af investeringer og produktivitet

2.2.1 Fremme af investeringer og produktivitet gennem markedsreformer

Takket være det indre marked er det i de sidste ti år lykkedes at øge væksten og skabe nye job. Handels- og investeringsstrømmene er øget betydeligt i EU. Åbne markeder og øget konkurrence har også fremmet innovationen og fået virksomhederne til at vokse, samtidig med at brugerne har fået fordele i form af lavere priser og større udbud i sektoren for offentlige forsyningstjenester såsom telekommunikation og i mindre grad el. Der ser ud til at have været en konstant udligning af prisforskellene mellem medlemsstaterne som følge af

³ I Barcelona fastlagde Det Europæiske Råd følgende målsætninger for reformer af de nationale arbejdsmarkeder: (1) reduktion af skattebyrden for lavtlønnede, (2) skatte- og overførselsindkomstsystemerne bør tilpasses, så det kan betale sig at arbejde, (3) de nationale arbejdsmarkedsinstanser og overenskomstforhandlingssystemer skal tage højde for sammenhængen mellem lønudvikling og situationen på arbejdsmarkedet, så lønningerne udvikler sig efter produktivitetsudviklingen, (4) medlemsstaterne skal se nærmere på reglerne for ansættelseskontrakter for at finde en passende balance mellem fleksibilitet og sikkerhed, (5) medlemsstaterne skal fjerne de negative incitament, der afholder kvinder fra at deltage i arbejdsmarkedet, og bør tilstræbe at forbedre børnepasningsordningerne, (6) fremme aktiv aldring og reducere incitamenterne til tidlig tilbagetrækning for den enkelte og virksomhederne. Formandskabets konklusioner, pkt. 32, Barcelona, den 21. marts 2002.

markedsintegrationen og konkurrencen, men der er tegn på, at denne virkning nu er ved at løje af⁴- måske kan udvidelsen igen sætte skub i den.

⁴

Economic Reform: report on the functioning of Community product and capital markets, KOM(2002) 743, 23.12.2002, (the “Cardiff Report”) (teksten foreligger ikke på dansk).

Ti år med det indre marked⁵

- 2,5 millioner flere har arbejde i dag som følge af det indre marked.
- EU er blevet 877 mia. EUR rigere svarende til 5 700 EUR per husholdning.
- Det indre marked har bidraget til væksten. Uden det ville EU's BNP være 1,8 % lavere i år.

Integreringen af finansmarkederne

Kommissionens seneste undersøgelser har understreget den potentielle indvirkning, som integrationen af finansmarkederne kan få over en tiårsperiode⁶. Fordelene var:

- En BNP-stigning på 1,1 % eller 130 mio. EUR (aktuelle priser) og en stigning på 0,5 % i den samlede beskæftigelse.
- Virksomhederne kan få adgang til billigere finansiering: med en forventet nedgang i omkostningerne til selskabskapital på 0,5 % og et tilsvarende fald på 0,4 % til finansiering af obligationer. Investorerne vil også få højere udbytte af deres investeringer.
- Øget effektivitet i detailsektoren kan medføre en stigning i BNP på 0,5 %.

EU-patentet

- De anslåede årlige besparelser i forbindelse med behandling og administration af intellektuelle rettigheder under det nuværende forslag vil ligge på omkring 0,5 mia. EUR med en besparelse på omkring 5 000 EUR per patent sammenholdt med et europæisk patent.
- En engangsfortjeneste for økonomien på omkring 18 mia. EUR kan betragtes som et resultat af patentporteføljernes øgede værdi på grund af lavere udgifter til bilæggelse af tvister og enklere håndhævelse.

Udnyttet potentiale i nøglesektorer. De positive følger af det indre marked er endnu ikke slået igennem på områder, hvor der har været færre reformer og mindre konkurrence; det gælder f.eks. energimarkederne, transport, tjenesteydelsesmarkeder og offentlige indkøb, som alle er omfattet af Lissabon-strategien. Virksomheder i disse sektorer og også andre har derfor haft sværere ved at vokse, og de tidligere reformer har ikke altid været tilstrækkelige til at bremse miljøbelastningen.

Beskatning er også en kilde til forskelle i EU. Diskrimination og dobbeltbeskatning skaber f.eks. problemer på adskillige områder såsom pensioner, bilafgifter og selskabsbeskatning. Det er dyrt at skulle overholde femten forskellige skattesystemer, og det hindrer virksomhederne i at få det fulde udbytte af det indre marked⁷. Manglen på en fælles strategi for centrale områder har betydet, at skattesystemet ikke konsekvent har understøttet Lissabon-prioriteterne og derfor ikke fremmet f.eks. investeringer i F&U eller et bedre miljø. Et hurtigt fremskridt hindres desuden af kravet om enstemmighed i forbindelse med vedtagelsen af disse foranstaltninger og medlemsstaternes manglende vilje til at give dette område den prioritet, det fortjener. Alt dette virker som en bremse for vækst og beskæftigelse.

⁵ The Internal Market - Ten years without frontiers, SEC(2002) 1417. 7.1.02 (teksten foreligger ikke på dansk).

⁶ Undersøgelse for Europa-Kommissionen foretaget af London Economics / Europæisk rundbordskonference om finansnyheder / Undersøgelse foretaget af CEPR for Europa-Kommissionen, november 2002.

⁷ Kommissionen har fastlagt nogle prioriterede områder; navnlig skal der gennemføres umiddelbare ændringer i selskabsbeskatningen for at fjerne de hindringer, der er opstået på grund af skattereglerne for afregningspriser, fusioner og transaktioner mellem moder- og datterselskaber.

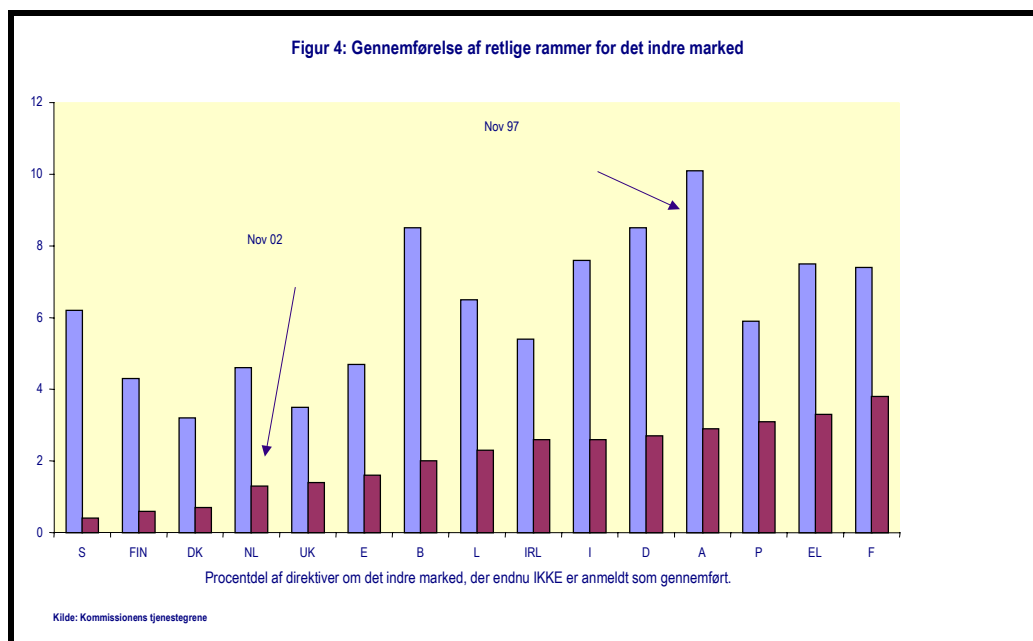
Hård konkurrence og effektiv konkurrencepolitik har også været en vigtig faktor for det indre marked. På EU-plan har der været en tendens i medlemsstaterne til at mindske og omdirigere statsstøtten. Den samlede støtte i EU faldt fra 105 mia. EUR i 1996 til 82 mia. EUR i 2000 (de seneste tal). Medlemsstaterne har også omdirigeret støtte til horisontale målsætninger såsom miljø, forskning og udvikling. Parallelt hermed har de ændret de nationale konkurrencebestemmelser og tilpasset dem EU's; de vil desuden inden længe overtage ansvaret for anvendelsen af dele af EU-bestemmelserne på deres nationale marked.

Fra ord til handling på nationalt plan

Fremskridt i henseende til yderligere markedsreformer har hidtil været blandet. Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet har gjort meget for at afhjælpe den "leveringsforsinkelse" på EU-plan, som Det Europæiske Råd gjorde opmærksom på i Barcelona. Der er for nylig opnået betydelig succes med f.eks. åbningen af energimarkederne, det fælles europæiske luftrum og posttjenesterne. Men nogle af de mest presserende reformer forsinkes stadig. EU-patentet og de endnu ikke fremsatte forslag om beskatning og indkøb er blot nogle eksempler herpå.

En kilde til endnu større bekymring er det fortsatte problem med at tilse, at de regler, som Rådet og Europa-Parlamentet har vedtaget, samt Det Europæiske Råds retningslinjer omsættes til handling på nationalt plan:

- Gennemsnitligt går der 4½ år fra det tidspunkt, et lovforslag stilles, til det anvendes på samme måde i alle medlemsstater. Det er omkring to år længere, end det burde være, hvis man ser på, hvor lang tid det tager at styre foranstaltninger gennem beslutningsmaskineriet og gennemføre dem på nationalt plan.
- Der er dog gjort visse fremskridt. Det Europæiske Råd fastsatte i Stockholm et mål for gennemførelsen i national lovgivning af alle direktiver vedrørende det indre marked på 98,5 % samt et supplerende mål, som blev fastsat af Det Europæiske Råd i Barcelona, nemlig nul-tolerance for foranstaltninger, hvis gennemførelse er over to år forsinket. Sådanne mål kan kun betragtes som poster på vejen mod fuldstændig overholdelse af EU-lovgivningen.

- I november 1997 lå gennemførelsesunderskuddet stadig på over tre procentpoint i alle medlemsstater, mens det i november 2002 kun var tilfældet for tre. Forbedringerne i Sverige og i mindre grad i Belgien og Østrig viser, hvad der kan gøres på relativt kort tid, når den politiske vilje er til stede. I månederne siden Det Europæiske Råds møde i Barcelona er gennemførelsesunderskuddet dog igen begyndt at stige, idet antallet af medlemsstater, som opfylder Stockholm-målet, er gået tilbage fra seks til fem, og kun en medlemsstat – Finland – opfylder målet med nul-tolerance.

Alt dette øger omkostningerne for virksomhederne, påvirker handlen og underminerer ofte de lovgivningsmæssige mål, som sådanne foranstaltninger forfølger.

2.2.2 Fremme af investeringer og produktivitet gennem viden, innovation og et dynamisk erhvervsliv

Viden er en vigtig faktor i udnyttelsen af potentialet i Lissabon-dagsordenen. Viden fra nye teknologier og processer kan skabe vækst, konkurrence, nye job og et renere miljø. Men viden skal behandles som led i de videre rammer, hvori virksomheder vokser og opererer. At give befolkningerne de rigtige kvalifikationer er et vigtigt middel til at fjerne risikoen for udstødelse og øge samhørigheden. Brobygning mellem viden og markeder og styrkelse af et godt miljø for innovation er den nye udfordring for EU's konkurrenceevne.

Generelt er medlemsstaterne mere bevidste om behovet for at **forbedre det generelle erhvervsmiljø**. Planlagte aktioner spænder fra mindre bureaukrati, færre formaliteter og omkostninger ved at etablere nye virksomheder, lette processen med at overføre sådanne virksomheder, fremme offentlige og private virksomhedsstøttemekanismer som business angels-ordninger og nye strategier for virksomhedsfallitter. Skønt Europa er lige så god til at etablere virksomheder som USA, har virksomhederne her ofte vanskeligt ved at vokse. Iværksætterkulturen i EU skal styrkes yderligere.

Aktionerne under Lissabon-strategien bliver en **nøglefaktor for hele den europæiske økonomis konkurrenceevne**. Strategien er relevant for virksomheder i alle størrelser og sektorer. EU's erhvervsgrundlag – og de lav- til mellemteknologiske virksomheder, som er i overtal i de fremtidige medlemsstater – er vigtigt for Lissabons succes. Strategien har spillet en vigtig rolle for det fremskridt, der er sket siden slutningen af 1990'erne, og de svage tegn på genopsving, som har kunnet konstateres i 2002, har i vid udstrækning været eksportstyrede.

I konkurrence med de nye industrilande **har EU's erhvervsliv udkonkurreret sine største konkurrenter**. Mens EU's andel af verdenseksporten faldt fra et gennemsnit på 19,3 % i perioden 1991-1995 til 18,4 % i 2002, faldt USA's andel i samme periode fra 15,1 % til 12,1 % og Japans fra 12,2 % til 8,2 %. I nogle af de største industrisektorer som biler, luftfart, mobilkommunikation og lægemidler har EU-virksomheder opnået en førende position på verdensplan.

Kommissionen har for nylig fremsat sine tanker om industripolitikens betydning for, hvordan konkurrenceevnen i en udvidet Union kan styrkes⁸. Den er led i en bredere overvejelse, som vil blive videreført i en kommende grøn bog om iværksætterånd og en meddelelse om innovationspolitik, som begge vil blive forelagt før Det Europæiske Råds møde til foråret. Kommissionen vil i anden halvdel af året samle disse forskellige ideer og tanker for at styrke strategien over for virksomheder i alle sektorer, som er drivkraften bag job og vækst.

Virksomhedernes investeringer i viden er utilstrækkelige

Skønt EU er på vej mod en videnbaseret økonomi, halter Unionen stadig bagud i forhold til de største konkurrenter i henseende til investeringer og resultater⁹ trods de politiske foranstaltninger, der er gennemført i mange medlemsstater. Udbyttet af forskning og innovation er ofte større i andre dele af verden, og industrien har i det sidste tiår i stigende grad udmærket sig ved ikke at være til stede. I dag gennemføres 40 % af de største europæiske selskabers forskning således uden for EU. Udvidelsen vil føje en ny dimension til dette aspekt. Kvalifikationsgrundlaget og de lavere omkostninger i de fremtidige medlemsstater og kandidatlande kan tiltrække ny forskning.

Der er mange eksempler på de problemer, som EU som helhed står over for, når man sammenligner med EU's konkurrenter eller de medlemsstater, der har de bedste resultater:

- Der er **fem forskere per 1 000 erhvervsaktive** sammenholdt med otte i USA og ni i Japan. I de tre medlemsstater, der kan udvise de bedste resultater, ligger tallet på omkring ti per tusind.
- Det gennemsnitlige antal **hightech-patenter** (28 per million indbyggere) skjuler store forskelle mellem EU's medlemsstater, f.eks. er tallet 138 i Finland, 95 i Sverige og 58 i Nederlandene, hvilket er langt over gennemsnittet.
- Der har derimod næsten ikke været nogen forskel i de offentlige udgifter til **uddannelse** (omkring 5 %) og de samlede udgifter til **F&U** (ca. 1,9 %) som andel af BNP i anden halvdel af 1990'erne, selvom medlemsstaterne nu styrker foranstaltningerne på F&U-området for at sætte skub i investeringerne, f.eks. i form af skattelettelser, øget adgang til risikovillig kapital, samarbejde mellem højere læreanstalter og erhvervslivet og selektive immigrationspolitikker. De offentlige investeringer i uddannelse i de tre bedste medlemsstater ligger på omkring 7,3 % af BNP, hvor det for forskning ligger på over 3 %.

⁸ Meddelelse om industripolitik i et udvidet Europa, KOM(2002) 714, 11.12.2002.

⁹ De sammensatte indikatorer for sektorer, som Kommissionens tjenestegrene har udarbejdet, bekræfter denne tendens, som findes i indikatorerne for de individuelle sektorer. Jf. *Science, Technology and Innovation - Key Figures 2002*, Europa-Kommissionen.

- **Udgifterne til IKT** er steget betragteligt siden midten af 1990'erne, også selv om de er lavere end i USA og ikke ser ud til i sig selv at have sat et lignende skub i EU's produktivitet. Fortsatte investeringer i IKT er også af kritisk betydning for en modernisering af de offentlige tjenester.

Der er en tendens til højere investeringer i uddannelse, F&U og informationsteknologi i Sverige, Danmark og Finland, mens stigningen i erhvervsinvesteringer generelt som procentdel af BNP har været størst i "indhentningslande" som Grækenland, Irland, Portugal og Spanien. Højere investeringer og det indre markeds indvirkning samt bedre konkurrenceevne har bidraget til produktivitetsstigningen, også selvom det ikke er lykkedes at indhente USA. Forbedringerne i den samlede faktorproduktivitet – hvilket muligvis afspejler større investeringer i teknologi, innovation og viden – var størst i Grækenland, Irland og Finland. TFP-stigningen i Irland og Grækenland var dobbelt så stor som i Spanien og Portugal trods sammenlignelige stigninger i de samlede erhvervsinvesteringer i alle disse lande.

2.3 Øget social samhørighed

Manglen på ajourførte data på adskillige områder gør det fortsat vanskeligt at vurdere, i hvilket omfang samhørigheden er øget. Både forbedringerne i beskæftigelsen fra midten af 1980'erne og den fortsatte nedgang i langtidsledigheden i perioden 2000-2002 burde bidrage til at mindske risikoen for social udelukkelse. Dette afspejles i en stabilisering af eller et beskedent fald i antallet af familier uden arbejde – en faktor, der er tæt knyttet til risikoen for fattigdom – i ni af de tolv medlemsstater, for hvilke der findes data. Den mindre skattebyrde for lavtlønnede burde også have bidraget til at mindske risikoen for fattigdom, samtidig med at den medvirker til at fjerne de negative incitamenter, som har holdt folk ude fra arbejdsmarkedet. Andre forbedringer såsom de fleste medlemsstaters bestræbelser på at forbedre børnepasningsforholdene – undertiden ved at indføre nationale mål – er også et positivt skridt.

Alligevel er der stadig forskelle i EU, både med hensyn til indkomstfordeling (hvor forskellen mellem indtægterne i de øverste og nederste 20 % af samfundet i de tre medlemsstater, der har nået de bedste resultater, er halvt så stor som i de tre medlemsstater med de dårligste resultater) og i fordelingen af beskæftigelsen i regionerne.

Udelukkelse påfører samfundet uberettigede omkostninger, som kan undgås. Lissabonstrategiens løsningsmodel - en europæisk social dagsorden – er at sikre grundlæggende kvalifikationer for alle, fremme beskæftigelsen for dem, der kan arbejde, og sikre tilstrækkelig social beskyttelse for dem, som ikke kan. I denne strategi er der taget hensyn til betydningen af veludviklede sociale beskyttelsessystemer, når fattigdommen skal lempes og beskæftigelsen og beskæftigelsesevnen styrkes, samt til nødvendigheden af, at de moderniseres for at sikre deres bæredygtighed på langt sigt på baggrund af befolkningernes aldring¹⁰. Aldringen behandles i nedenstående afsnit.

Aktioner og mål på nationalt plan er vigtige, men endnu ikke tilstrækkeligt udviklede aspekter i de toårige planer for fattigdom og social udelukkelse. Brugen af den åbne koordinationsmetode på dette område kan bidrage til at afhjælpe manglen på data, fordi fremskridt overvåges på stedet.

¹⁰ Kommissionen vurderer fremskridt i resultattavlen over gennemførelsen af den sociale dagsorden. Næste udgave forventes at foreligge før Det Europæiske Råds forårsmøde.

2.4 Bæredygtig udvikling

I juni 2001 vedtog Det Europæiske Råd i Gøteborg en strategi for bæredygtig udvikling, som supplerede EU's politiske forpligtelse til at sikre økonomisk og social fornyelse, føjede en miljødimension til Lissabon-strategien og indførte en ny tilgang til den politiske beslutningstagning. Her understregedes de ikke-bæredygtige tendenser, som udgør en trussel for livskvaliteten i EU¹¹. Det omfattede økonomiske og sociale emner som fattigdom og social udelukkelse, men også en række miljøproblemer som klimaændringer, knappe naturressourcer, belastninger fra transport og arealanvendelse og de mere langsigtede følger af de mange farlige kemikalier, der anvendes i dagligdagen.

Mange af reformerne i Lissabon-strategien bidrager allerede nu til at løse disse problemer. I Gøteborg understregede Rådet imidlertid, at mange af dem hænger tæt sammen med økonomisk struktur og udvikling. I de politiske valg og evalueringerne af resultaterne skal der lægges større vægt på de forskellige valgs langsigtede følger, de enkelte politikkers indvirkning på hinanden samt det forhold, at det tager tid, før de politiske foranstaltninger får en virkning. Denne strategi er vigtig, hvis det skal lykkes for EU at bryde forbindelsen mellem økonomisk vækst og miljøskader. Den foreliggende rapport fokuserer på tre aspekter af bæredygtighed – aldring, miljøtendenser i EU og eksterne udviklinger, der indvirker på Lissabon og bæredygtigheden, med baggrund i verdenstopmødet om bæredygtig udvikling, der fandt sted i Sydafrika i august 2002.

2.4.1 Aldring - en udfordring

Alle EU's medlemsstater står over for udfordringen med en aldrende befolkning, men ikke mange har truffet foranstaltninger til at klare de kommende finansielle udfordringer og samtidig bevare tilstrækkelige pensioner og andre ydelser og tjenester.

Kasse 6 Befolkningernes aldring – en udfordring

Aldringen har vidtrækkende konsekvenser for de offentlige finanser, den fortsatte forøgelse i vækst og beskæftigelse, men også for pensioner, sundhedssystemer og langtidspleje.

- Antallet af **personer over 65 år forventes at stige fra 61 mio. i 2002 til 103 mio. i 2050**, og antallet af personer over 80 år fra 14 mio. til 38 mio.
- Samtidig **vil den erhvervsaktive befolkning dale betydeligt**, således at forholdet mellem antallet af personer over 65 år og personer i den erhvervsaktive alder, der i dag er 1 til 4, vil falde til 1 til 2 i 2050.
- Den aldrende befolkning vil gøre det mere **nødvendigt at bevare høj beskæftigelse og forbedre produktiviteten efter 2010**.
- **Udgifterne til offentlige pensioner anslås at stige med 3-5 % af BNP i de fleste medlemsstater i de kommende tiår**, men kan stige med helt op til 7,9 % i Spanien og 12,2 % i Grækenland¹².

De nationale pensionsstrategirapporter, som for første gang blev indsendt i september sidste år, viser, at alle medlemsstater har forpligtet sig til at bevare tilstrækkelige pensioner og

¹¹ Meddelelse om en bæredygtig udvikling i Europa for en bedre verden, KOM(2001) 264 af 15.5.2001.

¹² Skøn fra det økonomisk udvalgs pensionsarbejdsgruppe fra 2000. Der er ikke taget hensyn til reformer, som er gennemført senere i medlemsstaterne. De store stigninger i Spanien og Grækenland afspejler pensionssystemets modning, hvor et stigende antal personer i perioden vil have et fuldt arbejdsforløb.

beskytte ældre mod risikoen for fattigdom¹³. Lignende budskaber kan udledes af spørgeskemaer om sundhedspleje og langtidspleje¹⁴. De viser også, hvordan medlemsstaterne er begyndt at løse disse problemer, f.eks. ved at øge beskæftigelsen af ældre arbejdstagere, indføre skatte- og afgiftssystemer, der belønner dem, som bliver længere på arbejdsmarkedet, og fortsætte konsolideringen af de offentlige finanser, hvilket har den fordel, at det giver større handlefrihed i forbindelse med pensionssystemer og andre aldersrelaterede udgifter.

2.4.2 Miljøtendenser

Her mindre end to år efter Gøteborg er det vanskeligt at vurdere, hvilke fremskridt der er gjort på miljøområdet og med hvilken hast. Nogle industrisektorer har evnet at begrænse emissionerne og samtidig øge produktionen. Der er positive tegn i henseende til politisk udvikling og gennemførelse – især med hensyn til udvikling af bæredygtighedens globale perspektiv. Ud fra data for 2000 kan det konstateres, at de foruroligende tendenser, som kunne iagttages på tidspunktet for iværksættelsen af EU's strategi for bæredygtig udvikling, ikke er blevet vendt.

¹³ Udkast til fælles rapport fra Kommissionen og Rådet om tilstrækkelige, bæredygtige pensioner, KOM(2002) 737 af 17.12.2002.

¹⁴ Draft Joint Report by the Commission and the Council on health care and care for the elderly: supporting national strategies for ensuring a high level of social protection, KOM (2002) 774 af 3. 1. 2003.

Kasse 7 Udvikling vedrørende ikke-bæredygtig miljøbelastning

- **Godstransporten** stiger stadig hurtigere end BNP, mens stigningen i passagertransport er en anelse lavere, skønt begge har store miljømæssige omkostninger.
- **Vejtransporten** skaber – også selvom der fortsat er tendens til lavere emissioner – særligt høje omkostninger i henseende til luftforurening, overbelastning, støj og trafikulykker med dødelig udgang (stadig over 40 000 årligt).
- Det generelle fremskridt i retning af at opfylde **Kyoto-målene** er blandet. Mens emissionerne faldt med omkring 3,5 % fra 1990 til 2000, skyldes en stor del af forbedringerne reduktioner i Det Forenede Kongerige og Tyskland. I 2000 lå ni medlemsstater langt over Kyoto-målene.
- **Vedvarende energi** udgør en stigende andel af el-forsyningen, men denne udvikling går ikke hurtigt nok til at opfylde det vejledende mål for vedvarende energi fastsat af Det Europæiske Råd, medmindre medlemsstaterne effektivt gennemfører de seneste EU-foranstaltninger¹⁵.
- **Unionens energiintensitet** daler langsomt. De fremtidige medlemsstater og kandidatlande skal gøre en stor indsats her, da den gennemsnitlige energiintensitet er fire gange højere end i de nuværende medlemsstater.
- I henseende til **folkesundhedsområdet** blev Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet indviet ved årets begyndelse. Luftkvaliteten er blevet bedre, og denne tendens forventes at fortsætte i de kommende år, men der er store problemer med nogle enkelte forurenende stoffer og forureningen på udvalgte steder.
- Trods medlemsstaternes forslag om at beskytte bestemte naturområder under Natura 2000-nettet er **biodiversiteten og dyrenes levesteder** under pres fra en række økonomiske aktiviteter såsom landbrug og overfiskeri.

Disse tendenser understreger behovet for at fremskynde indsatsen, hvilket har udmøntet sig i nyligt vedtagne eller fremlagte forslag om at vende ikke-bæredygtige tendenser. Rene miljøteknologier kan spille en særlig rolle her.

Kasse 8 Fremme indførelsen af miljøteknologi

Miljøteknologi – som allerede repræsenterer et marked på 180 mia. EUR på verdensplan – bliver en vigtig faktor for, at sammenkoblingen mellem miljøbelastning og økonomisk vækst kan brydes. EU's virksomheder er godt placerede til at hægte sig på de hastigt voksende eksportmarkeder. Handel med miljøteknologi er godt for EU, men også for vore handelspartnere, fordi det giver dem en bredere vifte af muligheder for at løse deres miljøproblemer.

Investeringerne i ren teknologi hæmmes imidlertid, når markedspriser forvrides af støtte, skattelemper eller prisstrukturer, der støtter miljøskadelige teknologier, især i nøglesektorer som transport og energi.

Der er behov for beslutninger på EU-plan for at **få indført de rigtige incitamenter**. Den foreslåede ordning for handel med emissioner af drivhusgasser bliver et vigtigt skridt i den rigtige retning. Kommissionen vil i løbet af 2003 stille forslag til rammer, som skal dække hele EU, så alle transportformer prissættes korrekt. Direktivet om energiafgifter, som efter fem års drøftelser sandsynligvis vil blive vedtaget før Det Europæiske Råds forårsmøde, bliver et første skridt i den rigtige retning, som måske kan føre til en lille reduktion på 0,5 % af emissionerne. Alle disse instrumenter er vigtige redskaber, som skal følges op med flere og bredere aktioner.

2.4.3 Udvikling uden for EU

Det centrale i Lissabon-strategien er de politiske reformer i medlemsstaterne. Det gælder også for strategien for bæredygtig udvikling, som blev vedtaget i Gøteborg. EU's 'interne' politikker har imidlertid store følger for politikker og fremtidsudsigter i tredjelande. Desuden

¹⁵ Direktiv 2001/77/EF om fremme af elektricitet produceret fra vedvarende energikilder inden for det indre marked for elektricitet, EFT L283 af 27.10. 2002.

er nogle politiske emner som f.eks. klimaændringer i sagens natur globale. Det er derfor vigtigt, at de interne politikker stemmer overens med de eksterne forpligtelser.

EU har valgt at gå i spidsen for at fremme bæredygtig udvikling på verdensplan. Det kan ske ved, at EU gør sine egne politikker mere bæredygtige, men også gennem en mere proaktiv holdning til f.eks. handel, bistand og gældslempelse. I det forgangne år har udviklingen taget fart:

- I *Doha* blev der fastlagt en dagsorden for en ny handelsrunde, hvor man skal drøfte handelsliberalisering. Fri og fair handel vil virke yderligere fremmende for reformer og innovation i EU, hvilket vil underbygge Lissabon-reformerne. Men hvad vigtigere er, baner Doha vejen for en mere ansvarlig forvaltning af globaliseringen. Bæredygtig udvikling kan fremmes ved, at der skabes lige vilkår for handel, at den udviklede verden åbner sine markeder for udviklingslandene, og der findes nye måder at samarbejde med alle om vores fælles problemer.
- I tiden inden *Monterrey-konferencen om udviklingsfinansiering* gav EU klare tilsagn om at øge EU's officielle udviklingsbistand (ODA) med yderligere 20 mia. EU inden 2006. Denne stigning vil øge ODA fra det nuværende niveau på 0,33 % til 0,39 % fra nu og til 2006, hvilket er det første skridt i retning af at nå det langsigtede mål på 0,7 % for ODA. Det er vigtigt, at medlemsstaterne aktivt indfrier disse forpligtelser.
- *Verdenstopmødet om bæredygtig udvikling i Johannesburg*, som var opfølgningen på FN's topmøde i Rio ti år tidligere, satte fornyet skub i målsætningen om bæredygtig udvikling. Det førte til en lang række forpligtelser, som EU nu aktivt søger at gennemføre. Indfrielse af Monterrey-forpligtelserne bliver af afgørende betydning.

Kasse 9 Forpligtelser fra verdenstopmødet om bæredygtig udvikling

- Inden 2015: Halvering af antallet af personer, som ikke har **adgang til grundlæggende sanitet**, p.t. 3 mia. mennesker eller halvdelen af verdens befolkning.
- Inden 2020: Reduktion af de skadelige følger for folkesundheden og miljøet af produktion og brug af **kemiske stoffer**.
- Inden 2015: Bremse **nedgangen i fiskebestande** og genetablere dem på et bæredygtigt niveau.
- Inden 2005: Iværksættelse af **nationale strategier for bæredygtig udvikling**.
- Inden 2010: Overensstemmelse mellem tabet af **biodiversitet** og biodiversitets-konventionen.
- På topmødet vedtog man ligeledes at indføre tiårige rammeprogrammer for **bæredygtig produktion og forbrug**, og der blev fastlagt konkrete aktioner til støtte for bæredygtig handel og styrkelse af virksomhedernes sociale ansvar.
- På **energiområdet** lykkedes det ikke EU at få vedtaget globale mål for vedvarende energis andel af det samlede energimix, men nogle lande, som er rede til at fastsætte sådanne mål, indgik en koalition med dette for øje.

Resultatet af verdenstopmødet om bæredygtig udvikling har sammen med Doha-udviklingsdagsordenen og Monterrey-konsensusdokumentet skabt et globalt partnerskab for bæredygtig udvikling. Nu skal der følges op på disse forpligtelser. EU bør konsolidere sin førende position i opfølgningsprocessen ved at omsætte sine politiske ambitioner til konkrete aktioner. Det forudsætter, at der arbejdes langsigtet med følgende:

- *Overensstemmelse mellem interne og eksterne politikker.* EU skal fordoble sin indsats for at sikre overensstemmelse mellem sine interne og eksterne politikker. Nogle af de interne EU-politikker har negative følgevirkninger for andre lande, især udviklingslandene. På mange områder, f.eks. landbrug og fiskeri, hvor Kommissionen har stillet forslag til omfattende reformer, skal EU's politikker ændres.
- *Bæredygtig globalisering.* Globaliseringen og de øgede handels- og investeringsstrømme har skabt nye muligheder for økonomisk udvikling. Men den fart, hvormed ændringerne gennemføres, skaber også nye udfordringer for udviklingslande og overgangsøkonomier.

EU bør fortsat sikre, at markedsliberaliseringen sker inden for nogle brede lovgivningsmæssige rammer, som giver alle del i de potentielle fordele ved globaliseringen. Forhandlinger i WTO, som skal tage udgangspunkt i Doha-udviklingsdagsordenen, er den vigtigste opgave, men andre aktioner kan også bidrage: Øget socialt og miljømæssigt ansvar i europæiske og internationale virksomheder, fremme bæredygtig og fair handel ved at udvikle incitamentet til at handle med bæredygtigt producerede varer og sikre, at eksportkreditagenturerne handler på en måde, der støtter bæredygtig udvikling.

- *Bæredygtigt forbrug og produktion.* Nogle udfordringer, f.eks. klimaændringer, kan kun løses gennem grundlæggende ændringer i samfundets produktions- og forbrugsmønstre. I Johannesburg blev det vedtaget, at de udviklede lande skal gå i spidsen for en økonomisk vækst, der ikke skader miljøet, især ved at udnytte potentialet i de nye miljøteknologier. EU skal arbejde for, at der på internationalt plan indføres rammer for de kommende ti år for regionale og nationale programmer for bæredygtigt forbrug og produktion, som skal bygge på eksisterende initiativer.

EU skal desuden udvikle og konsolidere den koalition af lande fra topmødet i Johannesburg, som er rede til at indgå forpligtelser vedrørende f.eks. på energiområdet og opfylde EU's vejledende mål for vedvarende energi (12 % af det samlede energimix inden 2010).

- *Udryddelse af fattigdom.* Det er en enorm udfordring at opfylde FN's millenniumudviklingsmål med at halvere den yderste fattigdom i verden inden 2015. Der skal gøres en betydelig indsats fra EU's side for at gøre udviklingspolitikken mere effektiv og fremme gode styreformer i udviklingslandene. Rettidig indfrielse af tilsagnet om at supplere ODA-ressourcerne, der blev afgivet i Monterrey, herunder indgåelse af en aftale om overvågningsordninger, vil i høj grad bidrage hertil. EU bør desuden gennemføre initiativet vedrørende "livets vand" og "energiinitiativet for fattigdomsudryddelse og bæredygtig udvikling".

3. UDVIDElsen

Forhandlingerne er nu afsluttet med Cypren, Tjekkiet, Estland, Ungarn, Letland, Litauen, Malta, Polen, Slovakiet og Slovenien. Efter ratificeringen tiltræder disse lande Den Europæiske Union den 1. maj 2004.

Der er vedtaget detaljerede køreplaner for Bulgarien og Rumænien, hvor de tilbydes medlemskab fra 2007, og det blev aftalt at indlede forhandlinger med Tyrkiet hurtigst muligt efter december 2004, hvis landet opfylder de politiske kriterier, der blev vedtaget i København.

Udvidelsen kan forventes på mellemlang til lang sigt at sætte betydeligt skub i EU's økonomiske resultater og vækstkapacitet. Den skaber gode muligheder og bringer samtidig EU nærmere opfyldelsen af Lissabon-strategiens mål.

De udfordringer, der ligger i disse mål, er fælles for både nye og eksisterende medlemsstater. De kommende medlemsstaters og kandidatlandenes integration i Lissabon-strategien er allerede godt på vej. De er således i færd med at forberede deres inddragelse i den europæiske beskæftigelsesstrategi og den sociale integrationsproces, har vedtaget en *eEurope Plus*-strategi og deltager både i strukturindikatorerne i denne rapport og benchmarkingen for de forskellige sektorer.

De fremtidige medlemsstater har opnået en stor grad af makroøkonomisk stabilitet, og strukturreformprocessen er godt i gang. Det har resulteret i en åbning af markederne, ledsaget af omfattende omstrukturering af industri og erhvervsliv. De har også gjort fremskridt med moderniseringen af deres institutionelle, juridiske og administrative miljøer.

Sikring og fastholdelse af et højt investeringsniveau på mellemlangt sigt er afgørende for deres fremtidige resultater, således at der kan skabes de rette betingelser for økonomisk samordning og større samhørighed. EU investerer omkring 21,7 mia. EUR i de fremtidige medlemsstater gennem strukturfondene i perioden 2004-2006, hvoraf en betydelig del vil blive anvendt til støtte til menneskelig og fysisk kapital. Målet er at reducere de betydelige forskelle i en udvidet Union og bidrage til at forbedre livskvaliteten (og miljøet) og frigøre hele potentialet i disse lande.

Kasse 10 Mange udfordringer vil følge i kølvandet på udvidelsen

- **Den økonomiske udvikling i kandidatlandene er gået hurtigt i de sidste fem år**, delvist på grund af økonomiske reformer og indenlandske investeringer. Hvis disse lande skal nå op på de nuværende medlemsstaters niveau, skal der imidlertid foretages betydelige investeringer i fysisk og menneskelig kapital, for at der kan ske en mærkbar forbedring af produktiviteten. Men mønstrene i kandidatlandene varierer. I 2001 varierede de direkte udenlandske investeringer fra 521 EUR per person i Slovakiet til 2 284 EUR per person i Tjekkiet.
- **Forskellene bliver store i det udvidede EU.** Forskellen i BNP mellem de rigeste og fattigste 10 % af befolkningen vil blive næsten dobbelt så stor som nu, og over en fjerdedel af befolkningen kommer til at bo i regioner med et BNP per indbygger på under 75 % af EU-gennemsnittet.
- **Beskæftigelsesfrekvensen i en udvidet Union vil i dag komme til at ligge på 62,6 %** - noget lavere end i de nuværende medlemsstater, men beskæftigelsessituationen kan dog bedres, selv før tiltrædelsen, hvis de kommende medlemsstater indfører yderligere reformer i overensstemmelse med de prioriteter, der er fastlagt i fællesskab med EU.
- **Industri- og beskæftigelsesstrukturen er forskellig** fra de nuværende medlemsstaters, idet landbruget

repræsenterer en større del af beskæftigelsen. Industrigrundlaget i disse lande består især af lav- til mellemteknologiske sektorer.

- **Der er et stort behov for infrastruktur.** Det vil kræve investeringer i størrelsesordenen 100 mia. EUR alene at færdiggøre transportinfrastrukturen, som giver adgang til det indre marked, hvilket er en af de prioriteter, der blev fastlagt under udvidelsesforhandlingerne om de transeuropæiske net. Det vil udgøre 1,5 % af de kommende medlemsstaters BNP indtil 2015.
- **Der bliver sandsynligvis behov for yderligere industrielle omstruktureringer,** især i stålsektoren, hvor der fortsat er overkapacitet, og i de industrier, der stadig er statsejede, og som kan få problemer med at klare den skærpede konkurrence.

I mange af de kommende medlemsstater har Lissabon-strategien fungeret som en yderligere katalysator for de omfattende strukturreformer. Landene har dog ikke gjort samme fremskridt, og især på en række af de prioriterede områder halter fremskridtet bagefter. For de fleste kommende medlemsstater vil det tage tid at komme op på et indkomstniveau, som ligger i nærheden af EU's gennemsnit. I 2001 var det gennemsnitlige BNP per indbygger i de kommende medlemsstater 45 % (i KKS) af EU's gennemsnit trods de seneste års økonomiske væksttal, som for de flestes vedkommende var bedre end de nuværende medlemsstaters.

Arbejdskraftens produktivitet er blevet bedre i alle kommende medlemsstater siden 1995, om end dog undertiden afbrudt af midlertidige cykliske afmatninger i de pågældende lande. Arbejdskraftproduktiviteten er stadig meget forskellig fra land til land og varierer fra 83 % af EU's gennemsnit i Cypern til 33 % i Letland.

Både kommende og eksisterende medlemsstater står over for mange af de samme udfordringer, bl.a. nødvendigheden af at forbedre incitamenterne i skatte- og ydelsessystemerne og arbejdsmarkedsinstitutionerne for at øge beskæftigelsesfrekvensen, styrke konkurrencebestemmelserne og –myndighederne, gøre den offentlige sektor mere effektiv, gennemføre reformer i netværksindustrier for at øge konkurrenceevnen og opbygge deres kvalifikationsgrundlag og videninfrastruktur. Det vil hjælpe dem til at tilpasse sig videnøkonomien. Selvom den seneste udvikling i disse lande har været imponerende, står de stadig over for mange flere udfordringer end de eksisterende medlemsstater. De ti nye medlemsstater er dog bevidste om disse udfordringer og har allerede i de økonomiske førtiltrædelsesprogrammer fastlagt deres egen reformdagsorden.

4. AT VÆLGE AT VOKSE: PRIORITETER FOR DE KOMMENDE TOLV MÅNEDER

I denne rapport begrundes det, hvorfor det er nødvendigt at **fremskynde strukturreformerne** og sætte skub i produktivitet og jobskabelse samt styrke den økonomiske vækst uden samtidig at skade miljøet. På den måde kan resultaterne forbedres, hvilket er en forudsætning for, at det bliver muligt at opfylde alle målene i Lissabon-strategien, samtidig med at EU åbner armene for ti nye medlemsstater.

Det Europæiske Råd skal på sit forårsmøde fastlægge retningen for det kommende arbejde og bestemme, hvor hurtigt det skal gennemføres. I partnerskab med Europa-Parlamentet skal det fastlægge retningslinjerne for Rådets arbejde. Det skal **udnytte det nye treårsperspektiv i EU's vigtigste politiske værktøjer** for strukturreformerne – de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik, strategien for det indre marked og beskæftigelsesretningslinjerne. Det skal fastsætte datoer og ansvar for de næste skridt.

Det kan ikke accepteres, at det sidste års barske økonomiske vilkår og politiske usikkerhed sinker forandringsprocessen. Disse vilkår skal i stedet styrke ønsket om at gennemføre Lissabon-reformerne og er nødvendige for på mellemlangt sigt at sikre, at EU bedre kan klare fremtidens eventuelle usikkerhed og økonomiske omvæltninger. Lissabon er stadig den rette vej, ikke mindst på grund af den koordinerede, gensidigt styrkende og omfattende strategi.

4.1 Lissabon er stadig den rigtige strategi

Rapporten har **beskrevet, hvordan strukturreformerne kan forbedre EU's resultater.** De gennemførte reformer har stimuleret væksten, skabt nye job og bidraget til at mindske risikoen for fattigdom og udelukkelse. Kommende reformer vil medføre lignende forbedringer, der kan øge de årlige vækstrater til tæt ved 3 % eller derover i det kommende tiår og skabe de 15 mio. job, der er nødvendige for at nå beskæftigelsesmålene i Lissabon-strategien. Samtidig vil den omfattende Lissabon-strategi gøre det muligt at videreføre reformerne på en måde, så forbedringerne er økonomisk, socialt og miljømæssigt bæredygtige.

På mange af Lissabon-strategiens områder **klarer nogle medlemsstater sig allerede lige så godt som eller bedre end de mål, der var fastsat for 2010.** I vurderingen af hvem der har opnået de bedste resultater i de strukturindikatorer, som er fastlagt i samarbejde med Rådet, kommer de samme lande – Danmark, Sverige og Finland – op igen og igen. Det beviser, at der kan gøres fremskridt på alle fronter – økonomisk, socialt og miljømæssigt – hvis det politiske mix er det rette. Det viser også det uudnyttede potentiale i andre medlemsstater samt betydningen af benchmarking og af at lære af andres erfaringer.

Kasse 11 Strukturindikatorer – bedste resultater

Lissabon-strategien understøttes af et bredt, afbalanceret sæt af strukturindikatorer, som afspejler medlemsstaternes resultater på seks områder (generel økonomisk udvikling, forskning og innovation, økonomisk reform, social samhørighed og miljø). Indikatorerne dækker en lang række faktorer, som på forskellig vis bidrager til Lissabon-reformernes gennemførelse. Samtidig giver de et **billede af forskellene mellem medlemsstaternes**

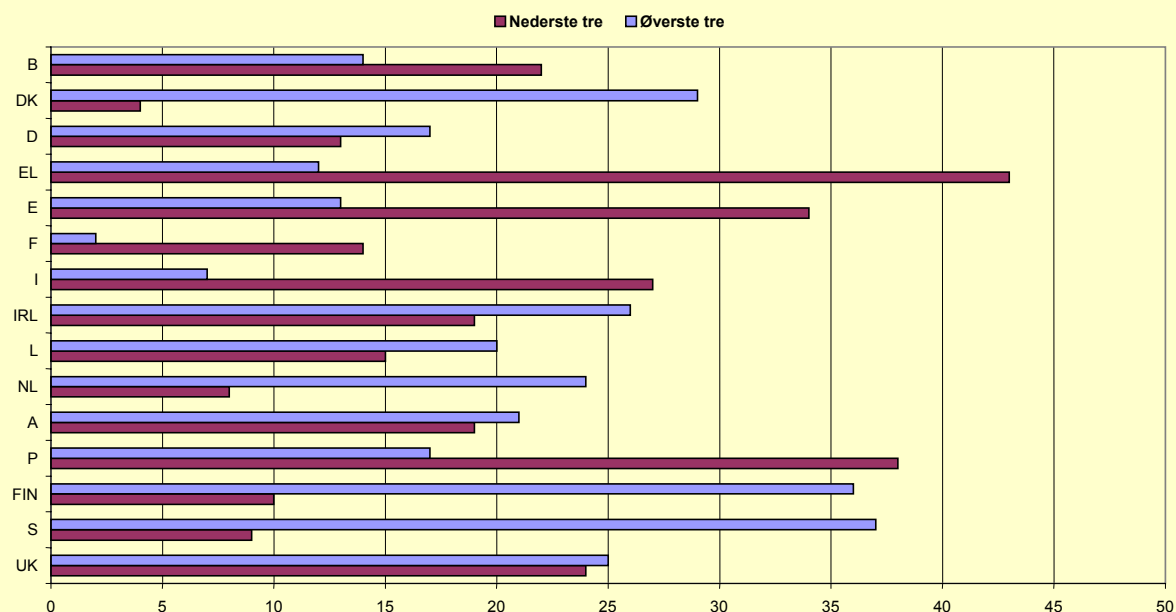
og – for første gang i år – de kommende medlemsstaters og kandidatlandes udvikling. Samtlige indikatorer findes i det arbejdsdokument¹⁶, der danner baggrund for rapporten. Desuden er en opsummerende tabel vedlagt rapporten som bilag.

Slående er den hyppighed, hvormed nogle lande igen og igen dukker op blandt de tre, der har de bedste resultater, især **Sverige, Finland og Danmark**. Det er også de lande, som havde gennemført dybtgående, vellykkede reformer længe før iværksættelsen af Lissabon-strategien.

Nedenstående figur viser den hyppighed, hvormed medlemsstaterne optræder i toppen/bunden af strukturindikatorerne. Figuren skal naturligvis læses med en vis forsigtighed. For det første er der kun tale om et statisk billede af situationen, baseret på de nuværende indikatorer, og der er således ikke taget hensyn til de forskellige udgangspunkter. Den viser heller ikke den store vækst og det fremskridt, der i de seneste år er gjort i lande som Grækenland og Portugal og især Irland og Spanien for at indhente de medlemsstater, der klarer sig bedst. Endelig er de indikatorer, som Rådet har valgt sammen med Kommissionen, meget forskelligartede, så figuren skal ikke opfattes som et aggregeret målestok for resultater.

¹⁶ SEK(2003) 25 af 14.1.2003. Strukturindikatorerne kan også findes på Eurostat's hjemmeside, hvor de normalt ajourføres i midten af hver måned (<http://europa.eu.int/comm/eurostat/>).

Figur 5: Repræsentationshyppighed, øverste/nederste tre medlemsstater i strukturindikatorerne

Andre lande klarer sig også godt, men ikke så konstant på tværs af alle indikatorer. Samtidig er alle medlemsstater mindst en gang blandt de lande, der har de bedste resultater, på tværs af samtlige strukturindikatorer.

Herunder præsenteres en yderligere indikator for fremskridt i forhold til sidste år i form af en oversigt over Kommissionens vurderinger af de fremskridt, der er sket med hensyn til de landespecifikke henstillinger i de overordnede retningslinjer for medlemsstaternes og Fællesskabets økonomiske politikker for 2002¹⁷. Disse dækker naturligvis kun en del af Lissabon-strategien.

Offentlige finanser Arbejdsmarkeder Varemarkeder

BELGIEN	NOGEN	NOGEN	NOGEN
DANMARK	GODT	NOGEN	GODT
TYSKLAND	BEGRÆNSET	BEGRÆNSET	NOGEN
GRÆKENLAND	NOGEN	NOGEN	NOGEN
SPANIEN	NOGEN	NOGEN	NOGEN
FRANKRIG	BEGRÆNSET	NOGEN	NOGEN
IRLAND	NOGEN	NOGEN	NOGEN
ITALIEN	BEGRÆNSET	NOGEN	NOGEN
LUXEMBOURG	NOGEN	NOGEN	BEGRÆNSET
NEDERLANDENE	NOGEN	NOGEN	NOGEN
ØSTRIG	BEGRÆNSET	BEGRÆNSET	NOGEN
PORTUGAL	NOGEN	NOGEN	NOGEN
FINLAND	NOGEN	NOGEN	BEGRÆNSET
SVERIGE	GODT	GODT	NOGEN
UK	NOGEN	NOGEN	GODT

¹⁷ Meddelelse om gennemførelsen af de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker for 2002, KOM(2003) 4 af 14.1.2003.

Udvidelsen betyder ikke, at der kan sættes spørgsmålstegn ved Lissabon-målene. De eksisterende medlemsstater skal opfylde målene, og de nye skal bruge de lande, der har de bedste resultater, som benchmark. Udvidelsen skaber muligheder for både nye og eksisterende medlemsstater.

Samtidig **afhænger tiltroen til Lissabon-reformerne især af, at de politiske erklæringer omsættes til handling**, så medlemsstaterne kan blive bedømt ud fra, hvad de gør, ikke blot hvad de siger.

Rådet og Europa-Parlamentet har gjort meget for at udligne ”resultatkløften” i Den Europæiske Union. Fremskridt bør dog være et spørgsmål om forpligtelser, ikke panikhandling. Det er vanskeligt at sikre, at beslutninger på europæisk plan fører til handling i praksis. Det kan og må behandles mere seriøst. Uanset om medlemsstaternes resultater måles ud fra, om direktiverne gennemføres til tiden, eller om de indfører nationale politikker for at holde Lissabon-målene på rette spor, er der for store forskelle mellem dem. Det underminerer det indre marked og er til skade for jobskabelse, innovation og vækst. Hvis medlemsstaterne udviser større evne til at gennemføre ændringer på nationalt plan og vedtager de centrale beslutninger her inden Det Europæiske Råds forårsmøde, vil de hurtigt øge tilliden til EU’s evne til at ændre sig.

Kasse 12 En omfattende, koordineret reformstrategi

Rapporten har vist, at:

- **Dybtgående reformer giver de bedste resultater.** En overfladisk reformstrategi er meget mindre effektiv. En mere effektiv koordinering og sammenhæng på tværs af de forskellige politikker, både internt og eksternt, vil styrke EU’s succes. Medlemsstaterne skal dog også følge en lige så dybtgående strategi i gennemførelsen af de nationale reformer.
- **En koordineret strategi er mest effektiv.** Hvis Lissabon-reformerne gennemføres koordineret i alle medlemsstater, sikres den største indvirkning fra land til land. Derved fjerner man et negativt incitament fra medlemsstaterne, nemlig at de skal bære de fulde omkostninger ved reformerne, samtidig med at de ser, at deres reformer gavner både dem selv og andre. Det skaber også en kritisk masse, hvilket kan begrunde en mere imødekommende valutapolitik fra Den Europæiske Centralbanks side, og det kan bidrage til at lette de kortsigtede følger af visse reformer.
- **Samspillet mellem strukturreform og makroøkonomiske politikker bør styrkes.** Det er der ikke noget nyt i. Man har længe vidst, at sunde makroøkonomiske politikker skaber de bedste rammer for gennemførelsen af reformer. Ved at øge koordineringen af den økonomiske politik i overensstemmelse med Kommissionens meddelelse fra november 2002 om bedre samordning af finanspolitikken¹⁸ kan EU styrke samspillet mellem de to, navnlig ved at sikre sunde, bæredygtige offentlige finanser og øge det offentlige bidrag til vækst og beskæftigelse i overensstemmelse med Lissabon-strategien.

4.2 Opbygning af økonomiske, sociale og miljømæssige styringssystemer omkring Det Europæiske Råds forårsmøde

Lissabon-strategien skal gennemføres på en koordineret, dybtgående måde. Fremskridtet skal fastholdes og i nogle tilfælde styrkes i disse tre dimensioner.

I 2002 blev styringssystemet tilpasset, så det nu kan spille en mere effektiv rolle i opfyldelsen af målsætningerne i Lissabon-strategien. Det Europæiske Råds forårsmøde vil stadig være den årligt tilbagevendende lejlighed, hvor man vurderer fremskridt med udgangspunkt i Kommissionens forårsrapport. Her skal prioriteterne for Rådets arbejde fastsættes og

¹⁸ Meddelelse fra Kommissionen om bedre samordning af finanspolitikken, KOM(2002) 668 af 27.11.2002.

medlemsstaterne vejledes gennem EU's vigtigste, traktatfæstede koordineringsinstrumenter samt med hensyn til hvilke politikker der kan føre til strukturreformer. Tidsplanen for disse instrumenter – de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik og beskæftigelsesretningslinjerne – er nu blevet samordnet¹⁹. Sammen med strategien for det indre marked ændres tidsperspektivet fra og med 2003 fra et til tre år.

Samtidig har Rådet strømlinet sine individuelle konfigurationer og bl.a. nedsat et nyt Råd (konkurrenceevne) og tildelt Rådet (almindelige anliggender) og Rådet (eksterne forbindelser) en overordnet, koordinerende rolle i forberedelsen af Det Europæiske Råds forårsmøde²⁰.

Endelig skal Det Europæiske Råd også styrke sit partnerskab med Europa-Parlamentet om at gennemføre dagsordenen fra Lissabon-strategien i henseende til planlægning, således at de vigtigste beslutninger kan træffes forud for valget til Europa-Parlamentet i 2004.

Alt dette styrker EU's styreform og betydningen af Det Europæiske Råds forårsmøde i den overordnede koordinering af økonomi-, social- og miljøpolitikken.

4.3 Bæredygtig vækst og øget beskæftigelse i et sammenhængende samfund

EU's prioritet for de kommende tolv måneder skal være at fremme investeringer i viden og innovation samt hurtigere at gennemføre strukturændringer for at øge produktivitet og beskæftigelse.

Det afhænger af følgende:

- **Styrkelse af de offentlige og private investeringer i forskning og uddannelse samt i indførelse af ny teknologi**, samtidig med at der vedtages presserende **reformer af produkt-, tjenesteydelses- og kapitalmarkederne** for at skabe nye muligheder og fremme konkurrenceevne og innovation.
- Fortsættelse og udvidelse af **arbejdsmarkedsreformer**, især i de medlemsstater, der er sakket bagud, investeringer i menneskelig kapital og livslang læring samt **modernisering af den europæiske socialmodel**, hvilket bør omfatte en styrkelse af den åbne koordinationsmetode for social beskyttelse.
- Gennemførelse af reformer, som skal **mindske miljøbelastningen**, samt **være på forkant på miljøteknologiområdet**.

Disse aktioner skal styrkes ved **i højere grad at integrere prioriteterne fra Lissabon-strategien** i EU's instrumenter og overvågningsmekanismer til koordinering af den makroøkonomiske politik og ved at **sikre, at bæredygtighedsaspektet medtages i politikkerne**, og at EU's interne politiske foranstaltninger stemmer overens med vore eksterne forpligtelser.

¹⁹ Meddelelse fra Kommissionen om strømlining af den årlige koordinering af den økonomiske politik og beskæftigelsespolitikken, KOM(2002) 487 af 3.9.2002.

²⁰ Uanset denne strømlining påvirker Lissabon-strategien arbejdet i seks ud af de ni Råds-sammensætninger (ud over den koordinerende rolle, som Rådet (almindelige anliggender og eksterne relationer) har fået tildelt), nemlig økonomi og finans, beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerspørgsmål, konkurrenceevne, transport, telekommunikation og energi, miljø samt uddannelse, ungdom og kultur.

Det Europæiske Råd skal på sit forårsmøde fastsætte frister for beslutninger på europæisk plan (Tabel 13 (se kapitlets slutning) indeholder en tidsplan for og angivelse af forskellige aktioner og det ansvarlige Råd). Medlemsstaterne har to funktioner i denne sammenhæng: For det første skal de arbejde for en hurtig vedtagelse i EU-institutionerne, for det andet skal de gennemføre de vedtagne foranstaltninger på nationalt plan.

På andre områder bruger EU og medlemsstaterne forskellige instrumenter. Gennem strukturfondene spiller EU en vigtig finansiel rolle. Omkring 10 % af midlerne bruges til at støtte investeringerne i forskning, innovation og informationssamfundet, mens over en fjerdedel er afsat til udvikling af menneskelige ressourcer og uddannelse. Andre 25 % går til finansiering af transeuropæiske transport- og energinet. En midtvejsevaluering forventes at foreligge i 2003, hvor medlemsstaterne får mulighed for at vurdere indvirkningen af deres programmer. Ministre med ansvar for regional udvikling mødes sammen med beskæftigelsesministrene i foråret 2003 for at vurdere, i hvor høj grad Lissabon-målsætningerne understøttes i de nationale programmer og overveje eventuelle ændringer med baggrund i retningslinjerne i denne rapport.

I de fleste tilfælde er det dog medlemsstaterne, som har hovedansvaret for at gennemføre Lissabon-strategien. Deres aktive engagement og deltagelse er af afgørende betydning, og det gælder også for arbejdsmarkedets parter og andre aktører. Arbejdsmarkedets parter arbejdsprogram, som blev vedtaget i november 2002, er en vigtig del af deres bidrag til Lissabon-dagsordenen. For yderligere at indrage dem skal Rådet (beskæftigelse, socialpolitik samt sundhed og forbrugerspørgsmål) formalisere det sociale treparts-møde med en rådsbeslutning forud for Det Europæiske Råds forårsmøde.

4.3.1 Muligheder, der opstår gennem viden- og markedsreformer

Udnyttelse af viden, kvalifikationer og innovation

EU's succes vil på langt sigt i vid udstrækning afhænge af, hvor let virksomheder og mennesker kan skabe og omsætte viden til kommercielle sammenhænge og nye kvalifikationer. Det lave investeringsniveau på forskningsområdet er en nøgelfaktor, der begrænser innovation og hæmmer EU's vækstpotentiale.

Rådet (konkurrenceevne og uddannelse, ungdom og kultur) skal også fokusere på, hvordan regeringer og især erhvervslivet kan tilskyndes til at investere i viden og innovation. Rådet (konkurrenceevne) skal også aktivt påtage sig sin horisontale rolle og overordnet sikre konkurrenceevnen under hensyntagen til udviklingen i det indre marked, industri og forskningsverdenen. Den åbne koordinationsmetode, herunder fastsættelsen af nationale mål, begynder nu at fungere på områderne uddannelse, forskning, innovation og erhverv, men skal udnyttes bedre som middel til at formidle bedste praksis og skabe fremskridt.

Støtten til viden, kvalifikationer og innovation betyder, at:

- Medlemsstaterne skal **investere i viden** – både offentlige og private investeringer – lige fra undervisning i grundfærdigheder til forskning på højt niveau, hvis de skal opfylde de høj- og mellemteknologiske industriers efterspørgsel efter højtuddannet arbejdskraft. Inden for rammerne af de nuværende stramme budgetvilkår skal investeringerne på nationalt plan i højere grad være fokuseret på opbygning af kvalifikationer, støtte til F&U og tilskyndelse til introduktion af informations- og kommunikationsteknologi; opmærksomheden skal navnlig rettes mod mere effektiv udnyttelse af de til rådighed værende midler.

- Rådet (uddannelse, ungdom og kultur) skal tilskynde til **gennemførelse af handlingsplanen om uddannelsessystemerne for det kommende tiår** og indføre og bruge benchmarks til at forbedre investeringerne i menneskelige ressourcer, overvåge fremskridt og afdække bedste praksis.
- For at opfylde **målsætningen fra Barcelona for F&U-investeringer** bør den offentlige støtte hertil bruges på en måde, der virker som løftestang for privat finansiering, idet der samtidig skal tages hensyn til den stigende betydning af tværnationalt forskningssamarbejde. Kommissionen fremlægger senere på året en handlingsplan for Rådet og Europa-Parlamentet om fremme af F&U-investeringer og innovation, baseret på erfaringer og bedste praksis fra igangværende nationale bestræbelser. Rådet (konkurrenceevne) og medlemsstaterne bør fastsætte fælles og individuelle målsætninger og overvåge fremskridt og bedste praksis i sammenhæng med den åbne koordinationsmetode på forskningsområdet.
- Mere generelt skal der gøres en større indsats på europæisk og nationalt plan for at **forbedre erhvervsklimaet** med henblik på at reducere og forenkle den juridiske byrde for virksomhederne. Kommissionens bidrag hertil er, at den inden længe iværksætter et omfattende **program for forenkling og konsolidering af EU-lovgivningen**, som skal gennemføres inden Det Europæiske Råds forårsmøde i 2005 .
- Medlemsstaterne skal **forbedre miljøet for avanceret og anden førende teknologi**, f.eks. ved hurtigt at gennemføre den europæiske handlingsplan for bioteknologi. På sidstnævnte område, hvor ni medlemsstater endnu ikke har gennemført den centrale lovgivning, ligger fremskridtet i høj grad i regeringernes hænder. Der bør ligeledes lægges vægt på etablering af **klynger (clusters) på nationalt, regionalt og lokalt plan** for at samle teknologisk knowhow, industri, lovgivere og finansinstitutioner om at udvikle en strategisk dagsorden for førende teknologier eller løse særlige problemer med betydning for vækst eller bæredygtighed. Det kan også tage form af **europæiske teknologiplatforme** på områder som jernbaner, luftfart, ren stålproduktion, plantegenomik eller overgang til brint som brændstof i energisektoren.
- Den Europæiske Investeringsbank skal øge sin støtte til Lissabon-strategien og ikke begrænse den til det vellykkede innovationsinitiativ fra 2000 (i2I), som nu udløber. EIB's opfølgning bør være rettet mod investeringer i den europæiske videnøkonomi, især F&D og innovation i den private og den offentlige sektor samt støtte til markeder for risikovillig kapital.
- Det er Rådets (konkurrenceevne) ansvar at tilse, **at der sker et afgørende gennembrud med hensyn til EU-patentet** før Det Europæiske Råds forårsmøde; hvis ikke, vil Kommissionen overveje at trække sit forslag tilbage på forårstopmødet. Patentet er nu blevet en prøvesten for EU's engagement i viden og innovation.

Gennemførelse af de lovede reformer

Dagsordenen for den økonomiske reform bygger på ti års succes med det indre marked. Vægten er lagt på at forbedre vare-, tjenesteydelses- og kapitalmarkeder på tværs af EU. Reformerne åbner nye muligheder for investeringer og virksomhedsvækst. Arbejdet er allerede godt i gang. Opmærksomheden skal i det næste år rettes mod at sikre, at de reformer, som allerede er vedtaget, gennemføres, og at virksomheder og borgere er klædt på til at udnytte de nye muligheder.

Der er for det første brug for endelige beslutninger om reformer på områderne energi, transport, offentlige indkøb, socialsikring og kvalifikationer. Rådet (konkurrenceevne) skal sætte fornyet skub i **gennemførelsen af det indre marked for tjenesteydelser**, samtidig med at Rådet (økonomi og finans) skal sikre, at de resterende barrierer for et marked for **risikovillig kapital ophæves inden udgangen af 2003, og at handlingsplanen for finanstjenesteydelser fremlægges inden udgangen af 2005**. I gennemførelsen af sidstnævnte skal der tages hensyn til nye aspekter som corporate governance for at øge tilliden og generelt styrke finansmarkedernes stabilitet.

I begyndelsen af denne strategis fjerde år er det for det andet på tide at sikre, at **alle de nødvendige betingelser for at udnytte de allerede vedtagne reformer bedst muligt er til stede**. Eksempler:

- Forbedring af de grænseoverskridende forbindelser og videreudvikling af de transeuropæiske netværk²¹ er, som det også blev nævnt i Barcelona, af afgørende betydning for åbningen af energimarkedet og for at løse overbelastningsproblemet, især i lyset af udvidelsen. Den offentlige finansiering af infrastruktur kan forbedres gennem offentlige-private partnerskaber.
- En videnstyret økonomi, som – især i det nuværende erhvervsklima – navnlig har påvirket telekommunikationsindustrien, er afhængig af, at der indføres nye lovgivningsrammer for telekommunikationstjenester, samtidig med at der gennemføres aktioner til introduktion af bredbåndsnetværk og anvendelse af nye bredspektrede onlinetjenester hos offentlige myndigheder, inden for sundhed, uddannelse og erhverv i overensstemmelse med handlingsplanen *eEurope 2005*. Kommissionen vil aflægge beretning på Det Europæiske Råds forårsmøde om lovgivningsmæssige, tekniske og andre aspekter i relation til informationssamfundet og telekommunikationssektoren.
- Erhvervsinvesteringerne i EU's førende industrier såsom lægemiddel- og kemikalieindustrien bør øges, og der bør hurtigst fastlægges og vedtages nye bestemmelser for driften af disse sektorer for at sikre bedre udnyttelse af det teknologiske fremskridt med baggrund i målet med bæredygtig udvikling.
- Konsolidering af rammerne for forsyningspligtydelser i EU, hvilket vil fremme udviklingen af det indre marked, vækst på langt sigt og samhørighed. Kommissionen vil inden længe fremlægge en grønbog om forsyningspligtydelser og udvikler p.t. retningslinjer for anvendelsen af statsstøtte på dette område.

4.3.2 Nye job og en ajourført socialmodel for et vidensamfund

Flere og bedre job i et arbejdsmarked for alle

Arbejdsmarkedet i mange medlemsstater har allerede vist, at det kan omstille sig i overensstemmelse med det økonomiske kredsløb, hvilket beviser, at **beskæftigelsesmålene fra Lissabon kan nås**, hvis de reformer, der er iværksat under Lissabon-strategien, gennemføres. Lav produktivitet, et utilstrækkeligt kvalifikationsgrundlag og et højt

²¹ For at fremme revisionen af EU's retningslinjer for de transeuropæiske transportnetværk vil en gruppe på højt niveau under forsæde af tidligere medlem af Kommissionen Karel Van Miert og bestående af repræsentanter for medlemsstaterne, observatører fra tiltrædelseslandene, EIB og Kommissionen udarbejde henstillinger i løbet af foråret 2003 til prioriteterne for TEN-transportnetværket til 2020 i både de nuværende og kommende medlemsstater.

inaktivitets- og arbejdsløshedsniveau hæmmer imidlertid fortsat væksten. Samtidig er disse forhold en risiko for forbedringernes bæredygtighed på langt sigt og begrænser mulighederne på tværs af EU. Det gælder navnlig for kvinder og ældre arbejdstagere.

Rådet (beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerspørgsmål og medlemsstaterne skal derfor fortsætte gennemførelsen af reformerne af de nationale arbejdsmarkeder. De skal fremme og forvalte forandringer på grundlag af en **moderniseret europæisk beskæftigelsesstrategi**²², som skal skabe en tættere forbindelse mellem beskæftigelsesmålene og målsætningerne fra Lissabon. De medlemsstater, som hidtil kun i begrænset omfang har bidraget til at forbedre EU's arbejdsmarkeders funktion, bør gøre mere for at gennemføre omfattende reformer.

Den nye strategi bør have tre målsætninger, som gensidigt støtter hinanden: Fuld beskæftigelse og højere arbejdsmarkedsdeltagelse, øget kvalitet og produktivitet på arbejdspladsen og fremme af samhørighed og et arbejdsmarked for alle. Strategien vil derfor fokusere på de forhold, der er understreget i tidligere forårsrapporter såsom balancen mellem fleksibilitet og sikkerhed på arbejdspladsen, iværksætterånd, ligestilling, reduktion af sort arbejde og de regionale forskelle samt øget beskæftigelsessevne og integration af ugunstigt stillede grupper.

Det Europæiske Råd bør på forårsmødet i år lægge særlig vægt på tre aspekter af den nye strategi:

- Øget beskæftigelse og deltagelsesfrekvens for ældre arbejdstagere. På dette område halter EU stadig langt bag efter Lissabon-målene. Omfattende strategier er nødvendige for at tiltrække ældre arbejdstagere og belønne folk for at forblive på arbejdsmarkedet²³.
- **Øget produktivitet** ved at fremme omstillingsevne og jobkvalitet og sikre de rigtige incitamenter og ressourcer til private og offentlige investeringer i menneskelig kapital og livslang læring.
- **Styrkelse af forebyggelses- og aktiveringsforanstaltninger** for arbejdsløse og **reform af skatte-/bistandssystemer** for at gøre det lukrativt at arbejde og sænke strukturarbejdsløsheden yderligere.

Der skal tages helt nye initiativer på indvandringsområdet for at sikre høj beskæftigelse og produktivitet i de kommende årtier. Hovedformålet med enhver strategi skal være bedre integration af indvandrere – der ofte kan yde et væsentligt bidrag til iværksætterkulturen - i samfundet, idet der samtidig skal tages hensyn til følgerne af en sådan indvandring i de lande, indvanderne kommer fra.

Den reviderede **europæiske beskæftigelsesstrategi bør være resultatorienteret med talsatte mål**, hvor sådanne kan bidrage til at nå EU's målsætninger. Det kan f.eks. være i relation til forebyggelses- og aktiveringspolitikker, ligestilling, livslang læring og sundheds- og sikkerhedsaktioner.

²² Communication on the future of the European Employment Strategy, KOM(2003) 6 af 14.1.2002.

²³ Fælles Råds-/Kommissionsrapport om forøgelse af arbejdsmarkedsdeltagelsen og fremme af aktiv aldring, Rådets dok. nr. 6706 af 8. marts 2002, vedtaget på grundlag af KOM(2002) 9 af 24.1.2002.

På mange af disse områder er det ikke kun regeringen, som skal gennemføre aktioner. Det kræver investeringer fra erhvervslivet, andre interessenter og fuld og aktiv inddragelse af arbejdsmarkedets parter.

Modernisering af de sociale beskyttelsessystemer i lyset af samfundets aldring

Fortsat fremskridt i retning af at nå Lissabon-målene kan kun sikres ved samtidig at gøre en indsats på det sociale område. Der bør i det kommende år lægges særlig vægt på at mindske risikoen for fattigdom og modernisere de sociale beskyttelsessystemer for at løse problemet med den aldrende befolkning:

- For at gøre deres politikker på dette område mere ambitiøse bør medlemsstaterne benytte lejligheden til i deres handlingsplaner for social integration for perioden 2003-2005 at fastsætte **nationale mål for inden 2010 at reducere antallet af personer, der risikerer at blive udsat for fattigdom og social udelukkelse.**
- Dynamikken bag de **igangværende reformer for at sikre bæredygtige, hensigtsmæssige pensionssystemer** skal bevares. Lignende udfordringer står sundheds- og langtidsplejesystemerne over for på grund af befolkningens aldring. Tilpasning af pensionssystemerne til de nye behov, øget beskæftigelsesfrekvens og bedre incitament for ældre arbejdstagere til at blive længere på arbejdsmarkedet bliver særligt vigtige aspekter. De forskellige sammensætninger af Rådet (økonomi og finans, beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerspørgsmål) må samarbejde for at sikre, at alle medlemsstater arbejder aktivt for at løse disse problemer.
- **De nuværende forskelligartede aktioner på integrations- og pensionsområdet** bør sammen med samarbejdet om sundhedspleje og ”det skal kunne betale sig at arbejde” være omfattet af en enkelt åben koordinationsmetode, da det vil bidrage til den nødvendige modernisering af de sociale beskyttelsessystemer. Rådet (beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerspørgsmål) i samarbejde med økonomi og finans skal aktivt arbejde for denne strømning, da det i høj grad vil styrke Lissabon-strategiens sociale dimension. Kommissionen vedtager senere en meddelelse om dette emne.

4.3.3 Mindskelse af miljøbelastningen

I takt med at markederne åbnes, og der skabes nye job, er det også vigtigt at sikre, at de nye muligheder er bæredygtige, og at vækst- og miljøpolitikkerne gensidigt styrker hinanden. Der er behov for en fornyet indsats for at gennemføre EU's miljølovgivning, styrke den gennem anvendelsen af økonomiske instrumenter, som skal sende de rette signaler og incitament for at ændre adfærden, samtidig med at man fjerner skadelige støtteordninger og bruger færre ressourcer eller bruger og genbruger dem mere effektivt.

Derved sikres det, at **økonomien kan vokse hurtigere, uden at der lægges øget pres på miljøet**, som på sin side kan nyde godt af det vækstpotentiale, der ligger i renere teknologier.

Det vil de nye miljøteknologier bidrage til, fordi de yder bedre og billigere miljøbeskyttelse. De lande og regioner, der kan udnytte disse teknologier i dag, kommer til at spille en stor rolle i udformningen af verden af i morgen. Kommissionen vil inden længe fremlægge en situationsrapport som forløber for den fuldstændige handlingsplan, der forventes at foreligge i december 2003. I denne handlingsplan fastlægges de skridt, der skal tages for at støtte Europas førende rolle i formidlingen af disse teknologier.

Nylige ulykker som sænkningen af olietankeren Prestige forårsager langvarige skader på miljø og økonomi i de berørte områder og sektorer. Ny og moderne teknologi samt hurtig gennemførelse af de sikkerhedsforanstaltninger for maritim sikkerhed, som medlemstaterne har vedtaget, vil også bidrage til at gøre EU's kyster sikrere.

Rådet (transport, telekommunikation og energi) og Rådet (miljøanliggender) bør begge spille en rolle i denne sammenhæng :

- Medlemsstaterne skal fremskynde gennemførelsen af den eksisterende Erika I- og II-lovgivning, og Rådet (transport, telekommunikation og energi samt miljø) skal hurtigst muligt vedtage de af Kommissionen foreslåede foranstaltninger om yderligere begrænsning af risikoen for fremtidige ulykker²⁴.
- Rådet bør prioritere foranstaltninger til sikring af **fortsat reduktion af drivhusgasemissioner og bedre luftkvalitet** i lyset af tendenserne til øget transportefterspørgsel og energiforbrug. På energiområdet ville et vigtigt første skridt være, hvis Rådet (økonomi og finans) vedtog forslaget om energiafgifter inden Det Europæiske Råds forårsmøde.
- Medlemsstaterne må forstærke indsatsen for at opfylde **Kyoto-forpligtelserne**. Fokus bør ligge på foranstaltninger, der sandsynligvis ikke koster så meget, som f.eks. handel med emissioner og fjernelse af miljøskadelige støtteordninger. Sådanne initiativer er af stor betydning for opfyldelsen af Det Europæiske Råds vejledende mål for vedvarende energi.
- **Biodiversitet og levesteder** er under pres fra en række økonomiske aktiviteter. Vedtagelse i Rådet (landbrug) og Rådet (fiskeri) af Kommissionens forslag om landbrug og fiskeri ville være et betydeligt bidrag til at beskytte biodiversiteten og medvirke til at sikre disse sektors fremtid på langt sigt. De beslutninger, der blev truffet i december 2002 om fiskerireformer, er et vigtigt skridt i den rigtige retning.
- Der er allerede vedtaget foranstaltninger, som vil bidrage til at bryde forbindelsen mellem transportvækst og BNP ved at lægge transporten over på mere miljøvenlige transportformer, men det er langt fra nok. **Prissætning af transportinfrastruktur** bliver et vigtigt redskab i kontrollen med miljøbelastningen og en hurtigere overgang til mere bæredygtige transportformer. De indtægter, der opstår i den sammenhæng, kan bruges til at finansiere infrastruktur på grundlag af offentlige-private partnerskaber. Medlemsstaterne bør også omstrukturere de nationale transportafgifter, så de i højere grad er relateret til forurening og CO₂-emissioner, hvilket kan gøres uden samtidig at hæve den samlede skattebyrde.
- Mere generelt bør **prissætningsmekanismer og skatte- og afgiftssystemer** afspejle de omkostninger, som de økonomiske aktiviteter påfører samfundet, for at sikre langsigtet bæredygtighed. Markedsforvridende mekanismer vil indvirke negativt på investeringerne i renere teknologi.

²⁴ I lyset af den øgede politiske usikkerhed og dennes følger for oliepriser og energiforsyning skal der også gøres fremskridt med forslagene fra Rådet (transport og telekommunikation samt energi) om olie- og gaslagre i forbindelse med EU's energiforsyningssikkerhed.

4.4 Integration af Lissabon i sunde økonomiske politikker

De ovenfor beskrevne initiativer vil blive gennemført mest effektivt, hvis de understøttes af velkoordinerede makroøkonomiske politikker. Her må Rådet (økonomi og finans) udfylde sin rolle og udarbejde de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik for 2003, så de kan vedtages af Det Europæiske Råd i juni. Rådet skal i disse retningslinjer sigte mod et økonomisk miljø, som støtter prioriteterne i denne rapport. Retningslinjerne spiller en **dobbelt rolle**, fordi de dels skal kortlægge de makroøkonomiske vilkår for stabil vækst og beskæftigelse, dels danne den økonomiske ramme om strukturreformerne på grundlag af retningslinjerne fra Det Europæiske Råds forårsmøde.

I henseende til en reform af de makroøkonomiske politikker indeholder Kommissionens meddelelse fra november 2002 forslag til, hvordan gennemførelsen af stabilitetspagten kan forbedres²⁵. Ud over at opfylde de centrale budgetmæssige målsætninger – sund og bæredygtig forvaltning af de offentlige finanser – fremgår det af forslagene, at der er behov for at øge de offentlige finansers bidrag til vækst og beskæftigelse i overensstemmelse med Lissabon-strategien. Dette indgår i en mere overordnet strategi for at styrke koordineringen af de økonomiske politikker og stemmer overens med de forskellige forslag fra Kommissionen til Konventet om Europas fremtid²⁶.

4.5 Sikring af bæredygtighed

EU's strategi for bæredygtighed går igen i alle Lissabon-aktionerne, hvilket også fremgår af tidligere forårsrapporter. Det betyder, at der skal arbejdes med alle bæredygtighedens tre søjler – den økonomiske, sociale og miljømæssige. Det er vigtigt at gennemføre denne strategi – og det er også en stor udfordring. Politikerne skal være mere opmærksomme på samspillet mellem de forskellige dimensioner og sikre, at de kortsigtede problemer ikke fører til nødløsninger, som underminerer gennemførelsen af de mere langsigtede målsætninger.

Kommissionens nye system med indvirkningsvurderinger bliver et vigtigt instrument i forbedringen af sammenhængen mellem Kommissionens centrale forslag. Samme opmærksomhed er nødvendig fra Europa-Parlamentets og medlemsstaternes side, når de skal vurdere indvirkningen af de ændringsforslag, der stilles til nye regler, eller af nationale foranstaltninger til gennemførelse af EU-lovgivningen.

En anden af prioriteterne for Det Europæiske Råds forårsmøde er, at medlemsstaterne og EU skal følge op på topmøderne i Doha, Monterrey og Johannesburg. Det kan bidrage til en langsigtet forbedring af de resultater, som opnås af både EU og Unionens partnere i alle dele af verden. Lederskab er en forudsætning, når der skal findes globale løsninger, der kan bremse centrale ikke-bæredygtige tendenser.

Det betyder, at den vedtagne brede handels- og udviklingsdagsorden skal følges, men det understreger også vigtigheden af at gennemføre reformer på landbrugs- og fiskeriområdet for at sikre fordele for økonomi og miljø.

²⁵ Meddelelse fra Kommissionen om bedre samordning af finanspolitikken, KOM(2002) 668 af 27.11.2002.

²⁶ Meddelelse fra Kommissionen: For Den Europæiske Union Fred, Frihed, Solidaritet, KOM(2002) 728 endelig udg. af 4.12.2002.

Tabel 13 Rolle og ansvar – Ansvarligt Råd og de nødvendige lovgivningsmæssige beslutninger / retningslinjer for Lissabon-strategien

<i>Prioritet</i>	<i>Råd</i>	<i>Resultat</i>
Muligheder gennem viden- og markedsreformer	Konkurrenceevne	▪ Gennembrud vedr. EU-patentet <u>før</u> Det Europæiske Råds forårsmøde 2003 ▪ Pakke vedr. offentlige indkøb (<i>juni 2003</i>) ▪ Handlingsplan for øgede F&U-investeringer (<i>december 2003</i>) <i>Endelig vedtagelse inden marts 2004</i> ▪ Strategi for corporate governance ▪ Direktiv om overtagelsestilbud
	Transport, telekommunikation, energi	<i>Endelig vedtagelse inden juni 2003</i> ▪ Fælles europæisk lufttrum ▪ Kontrakter om offentlig trafikbetjening inden for personbefordring ▪ Markedsadgang til havnetjenester ▪ Tildeling af ankomst-/afgangstidspunkter i lufthavne ▪ Energipakke ▪ TEN-transport <i>Endelig vedtagelse inden december 2003</i> ▪ Anden jernbanepakke ▪ Kontor for europæiske netværk og informationssikkerhed ▪ Information/offentlige sektor ▪ Prissætning af transportinfrastruktur (herunder ændring af eurovignet) (<i>medio 2004</i>)
	Økonomi og finans	Aftale <u>før</u> Det Europæiske Råds forårsmøde om ▪ Skattepakke ▪ Energiafgift <u>Handlingsplan for finanstjenester</u> <i>Endelig vedtagelse inden juli 2003 af</i> ▪ Prospektdirektivet ▪ Pensionsdirektivet og udvidelse af Lamfalussy-processen til banker, forsikringer og konsortier <i>Endelig vedtagelse inden marts 2004 af</i> ▪ Direktivet om investeringstjenesteydelser ▪ Gennemskuelighedsdirektivet
	Beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerspørgsmål	▪ Pakke vedr. lægemiddellovgivning (<i>december 2003</i>)
Beskæftigelse/social dimension	Uddannelse, kultur og ungdom	▪ ERASMUS – World- og eLærings-programmer (<i>november 2003</i>)
	Beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerspørgsmål	▪ Beskæftigelsesretningslinjer 2003 ▪ Vikaransatte (<i>december 2003</i>) ▪ Ajourført forordning om koordinering af socialsikring (<i>december 2003</i>)
Mindskelse af miljøbelastningen	Miljø	<i>Endelig vedtagelse inden marts 2004 af</i> ▪ Pakke vedr. klimæændringer ▪ Miljøansvarlighed ▪ Pakke vedr. luftkvalitet ▪ Energiafgifter (<i>januar 2003</i>)
	Økonomi og finans	
Rammer for økonomisk politik	Økonomi og finans	▪ Overordnede retningslinjer for den økonomiske politik 2003

Bilag: Oversigt over den hyppighed, hvormed medlemsstaterne optræder som de tre øverste og tre nederste for strukturindikatorerne

Vedlagte tabel giver en oversigt over, hvor medlemsstaterne er placeret i relation til det sæt af indikatorer, som Kommissionen og Rådet har fastlagt.

Den viser de tre lande, der ligger højest (“+”) og de tre lande, der ligger lavest (“-”).

Samtlige figurer over indikatorer er vedlagt det arbejdsdokument (SEK(2003) 25 af 14.1.2003), der ledsager dette års forårsrapport, og er også tilgængelige online på www.europa.eu.int/comm/eurostat, hvor indikatorerne ajourføres månedligt sammen med en fuldstændig redegørelse for den anvendte metodologi.

Disse forskellige indikatorer dækker en bred vifte af områder, som er omfattet af Lissabon-strategien, men er meget forskellige i karakter og dækker forskellige referenceår, der undertiden ligger forud for Lissabon-strategien. Det bør der tages hensyn til, når man ser på det billede, som dette bilag tegner.

Endelig er ikke alle de fastlagte indikatorer velegnede til at danne grundlag for en prioriteret liste over medlemsstaterne

Tabel, der viser hvilke lande, der optræder i øverste (+) eller nederste (-) position for hver af de strukturelle indikatorer, der er aftalt mellem Kommissionen og Rådet.

nd = Der foreligger ingen data for den pågældende medlemsstat for det anvendte år

* = Indikatoren er uegnet til at opstille en rangfølge, enten pga. arten af de registrerede data eller pga. en utilstrækkelig mængde aktuelle data

		B	DK	D	EL	E	F	I	IRL	L	NL	A	P	FIN	S	UK
Generel økonomisk baggrund																
a1	BNP per capita i KKS (2002)		+		-	-			+	+			-			
a2	BNP real vækstrate (2002)				+	+		-	+	-	-					
b1	Produktivitet pr. beskæftiget (2002)	+			-	-			+	+			-			
b2	Produktivitet pr. arbejdstime (2002)	+			-	-		+		+			-			
c1	Vækst i beskæftigelsen i alt (2001)		-		-				+	+		-	+			
c2	Vækst i beskæftigelsen - kvinder (2001)		-	nd	-	+		+	+	nd						-
c3	Vækst i beskæftigelsen - mænd (2001)		nd	nd	-		+		+	nd		-	+			-
d	Inflationssats (2002)			+	-				-		-	+				+
e	Stigning i lønomkostninger pr. enhed (2001)	-			+	+				-		+	nd		-	
f	Balance i offentlige finanser (2001)			-				-		+			-	+	+	
g	Samlet statsgæld (2001)	-			-			-	+	+						+
Beskæftigelse																
I.1.1	Beskæftigelsessats i alt (2001)		+	nd	-	-		-		nd	+				+	
I.1.2	Beskæftigelsessats - kvinder (2001)		+	nd	-	-		-		nd				+	+	
I.1.3	Beskæftigelsessats - mænd (2001)	-	+	nd			-		-	nd		+				+
I.1.4	Beskæftigelsessats - ældre arbejdstagere i alt (2001)	-	+	nd				-		nd		-			+	+
I.1.5	Beskæftigelsessats - ældre arbejdstagere - kvinder (2001)	-	+	nd				-		nd		-		+	+	
I.1.6	Beskæftigelsessats - ældre arbejdstagere - mænd (2001)	-	+	nd			-		+	nd		-			+	
I.2.1	Gennemsnitsalder for beskæftigelsesophør - i alt (2001)	-					-		+	-			+			+
I.2.2	Gennemsnitsalder for beskæftigelsesophør - kvinder (2001)	-			-				+		-		+		+	
I.2.3	Gennemsnitsalder for beskæftigelsesophør - mænd (2001)	-	+				-		+	-						+
I.3	Kønsbetingede lønforskelle, ikke justeret (1999)	+						+	-	nd		-	+			-
I.4	Skattesats for lavindkomster (2001)	-		-					+	+					-	+
I.5.1	Livslang læring (andel af voksne under uddannelse) - i alt (2002)		+		-		-						-	+		+
I.5.2	Livslang læring (andel af voksne under uddannelse) - kvinder (2002)				-		-						-	+	+	+
I.5.3	Livslang læring (andel af voksne under uddannelse) - mænd (2002)				-		-				+		-	+		+
I.6.1.1	Alvorlige arbejdsulykker - i alt (2000)	+			+	-			+						-	-
I.6.1.2	Alvorlige arbejdsulykker - kvinder (2000)				+	-	-		+		nd			+		-
I.6.1.3	Alvorlige arbejdsulykker - mænd (2000)	+	+			-			+		nd				-	-
I.6.2	Arbejdsulykker med dødelig udgang (2000)		+					+	+	-	-	-				
I.7.1	Arbejdsløshedssats - i alt (2002)				-	-				+	+	+		-		
I.7.2	Arbejdsløshedssats - kvinder (2002)				-	-		-	+	+	+					
I.7.3	Arbejdsløshedssats - mænd (2002)			-		-				+	+	+		-		
Innovation og forskning																
II.1	Udgifter til menneskelige ressourcer (offentlige udgifter til uddannelse) (2000)	nd	+	nd	-				-	nd		nd		+	+	-
II.2.1	Udgifter til FoU i alt - GERD (1999)			+	-	-							-	+	+	
II.2.2	Udgifter til FoU i alt - erhvervslivet (1999)	+			-			nd		nd		-	-	+	+	
II.2.3	Udgifter til FoU i alt - det offentlige (1999)	-			+	+		nd	-	nd			+		-	
II.2.4	Udgifter til FoU i alt - udland (1999)			-	+			nd		nd		+		-	-	+

		B	DK	D	EL	E	F	I	IRL	L	NL	A	P	FIN	S	UK
II.3.1	Internetadgang - husstande (2002)		+		-	-					+		-		+	
II.3.2	Internetadgang - virksomheder (2002)	nd	+		-		nd	-			nd		nd	+	+	-
II.4.1	Naturvidenskabelige kandidater - i alt (2000)				nd		nd	nd	+	-	-		-	+		+
II.4.2	Naturvidenskabelige kandidater - kvinder (2000)			-	nd		nd	nd	+	nd	-	-		+		+
II.4.3	Naturvidenskabelige kandidater - mænd (2000)				nd		nd	nd	+	nd	-	-	-	+		+
II.5.1	Patenter - EPO			+	-	-							-	+	+	
II.5.2	Patenter - USPTO			+	-	-							-	+	+	
II.6.1	Risikovillig kapital - opstart (2001)		+			-				nd		-	-	+	+	
II.6.2	Risikovillig kapital - udvidelse/genplacering (2001)				-	+				nd	+	-	-		+	
II.7.1	IKT udgifter - IT udgifter (2001)				-	-				+			-		+	+
II.7.2	IKT udgifter - telekommunikation (2001)		-		+						+	-	+	-		
Økonomisk reform																
III.1.1	Relative prisniveauer	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
III.1.2	Priskonvergens mellem EU's medlemsstater	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
III.2a.1	Telekommunikationspriser - lokale samtaler (2002)	-				+		+				-		+		-
III.2a.2	Telekommunikationspriser - nationale samtaler (2002)		+	-				-		+					+	-
III.2a.3	Telekommunikationspriser - samtaler med USA (2002)			+							+	-		-	+	-
III.2b.1	Elektricitetspriser - virksomheder (2002)	-				+		-	-		nd			+	+	
III.2b.2	Elektricitetspriser - husholdninger (2002)			-	+			-					-	+	+	
III.2c1	Gaspriser - virksomheder (2002)		+	-	nd	+			+		nd		-	-		
III.2c2	Gaspriser - virksomheder (2002)				nd	-		-		+	+		-	nd		+
III.3.1	Markedsandel for største leverandør på el-markedet (2000)	-			-				-	nd	nd	+		+		+
III.3.2.1	Markedsandel for licenshaveren inden for fastnet-telekom lokale samtaler (inkl. opkald til internettet)* (2000)		+	+	-				nd	-			-			+
III.3.2.2	Markedsandel for licenshaveren inden for fastnet-telekom nationale samtaler (2000)			+	-				nd	-			-		+	+
III.3.2.3	Markedsandel for licenshaveren inden for fastnet-telekom internationale samtaler (2000)		nd		-				nd	-			-	+	+	+
III.3.3	Markedsandel for licenshaveren inden for mobil-telekom (2002)		+	+		-				-				-		+
III.4	Offentlige indkøb (2001)			-	+			-		-					+	+
III.5.1	Sektorstøtte og ad hoc statsstøtte (2000)	-			+					-				-	+	+
III.6.1	Markedsintegration - konvergens af rentesatser - lån i fast ejendom	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
III.6.2	Markedsintegration - konvergens af rentesatser - kortfristede lån til virksomheder	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
III.6.3	Markedsintegration - konvergens af rentesatser - mellem- og langfristede lån til virksomheder	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
III.6.4	Markedsintegration - handelsintegration - varer (2001)	+			-			-	+	+						-
III.6.5	Markedsintegration - handelsintegration - tjenesteydelser (2001)	+					-	-	+	+				-		
III.6.6	Markedsintegration - handelsintegration - FDI (2001)	+			-			-		+	+	-				
III.7	Investeringer - virksomheder (2001)					+	-					+	+		-	-
Social samhørighed																
IV.1	Forskelle i indkomstfordeling (1999)		+		-	-							-	+	+	
IV.2.1	Fattigdomsrisiko før sociale overførsler - i alt (1999)			+			+		-		+				-	-
IV.2.3	Fattigdomsrisiko før sociale overførsler - kvinder* (1999)			+				+	-		+				-	-
IV.2.5	Fattigdomsrisiko før sociale overførsler - mænd* (1999)			+				+	-				-	+		-
IV.2.2	Fattigdomsrisiko efter sociale overførsler - i alt (1999)		+	+	-								-		+	-
IV.2.4	Fattigdomsrisiko efter sociale overførsler - kvinder* (1999)			+	-						+		-		+	-
IV.2.6	Fattigdomsrisiko efter sociale overførsler - mænd* (1999)			+	-								-	+	+	-

		B	DK	D	EL	E	F	I	IRL	L	NL	A	P	FIN	S	UK
IV.3.1	Vedvarende fattigdomsrisiko – i alt (1999)		+		-				-		+		-	+	nd	
IV.3.2	Vedvarende fattigdomsrisiko – kvinder* (1999)		+		-				-		+		-	+	nd	
IV.3.3	Vedvarende fattigdomsrisiko – mænd* (1999)		+	+	-			-					-	+	nd	
IV.4.1	Spredning af regional beskæftigelsessatser – i alt (2001)	-	nd			-		-	nd	nd	+	+	+			
IV.4.2	Spredning af regional beskæftigelsessatser – kvinder (2001)	-	nd			-		-	nd	nd	+	+			+	
IV.4.3	Spredning af regional beskæftigelsessatser – mænd (2001)		nd	-		-		-	nd	nd	+	+	+			
IV.5.1	Personer med kort skolegang - i alt (2002)					-			-			+	-	+	+	nd
IV.5.2	Personer med kort skolegang - kvinder (2002)	+				-		-					-	+	+	nd
IV.5.3	Personer med kort skolegang - mænd (2002)			+		-		-				+	-		+	nd
IV.6.1	Langtidsarbejdsledsats - i alt (2001)		+	nd		-		-		nd	+	+				
IV.6.2	Langtidsarbejdsledsats - kvinder (2001)			nd	-	-		-	+	nd		+				+
IV.6.3	Langtidsarbejdsledsats - mænd (2001)	-	+	nd	-			-		nd	nd	+	+			
IV.7.1	Husstande uden job – personer på 0-65 år (2002)	-	nd	-		+				+			+	nd	nd	-
IV.7.2	Husstande uden job – personer på 0-60 år (2002)	-	nd			+	-			+			+	nd	nd	-
Miljø																
V.1	Udslip af drivhusgasser (2000)			-		-				+		-		+	+	
V.2	Erhvervslivets energi-intensitet (2000)		+	+	-							+	-	-		
V.3.1	Transport - fragttransportens omfang i forhold til BNP (2000)	+			+				-	-		-		+		
V.3.2	Transport - passagertransportens omfang i forhold til BNP (2000)				-	-			+	+			-	+		
V.3.3	Fragttransport - procentdel af landevejstransport (2000)				-	-			-		+	+			+	
V.3.4	Persontransport - procentdel af biltransport (2000)					+	-		+		-	+				-
V.4.1	Luftkvalitet i byerne – Befolkningens eksponering for luftforurening i form af ozon* (2000)		nd		nd	-		-	nd	nd	+	-	+	+		
V.4.2	Luftkvalitet i byerne – Befolkningens eksponering for luftforurening i form af partikler (PM10) (2000)	+	nd		nd	-	nd	-	nd	nd			-	+		+
V.5.1	Kommunalt affald indsamlet (2000)	+	-	nd	nd				-	-		nd	+	+	nd	nd
V.5.2	Kommunalt affald opfyldt (2000)	+	+	nd	nd	-		nd	-	nd	+		-			nd
V.5.3	Kommunalt affald forbrændt (2000)	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
V.6	Andel af vedvarende energi (2000)	-								-		+	+		+	-
V.7.1	Beskyttelse af naturressourcer - Fiskebestande i europæiske havområder	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
V.7.2	Beskyttelse af naturressourcer - beskyttede områder for biodiversitet (Habitat direktivet) (2000)	-		-	+	+	-						+			
V.7.3	Beskyttelse af naturressourcer - steder af fællesskabsbetydning for biodiversitet (fugledirektivet) (2000)		+				-		-		+	+				-